

UDANA WYMIANA

Podręcznik dla animatorów
polsko-ukraińskich wymian młodzieży

WYDAWCA: Europejski Dom Spotkań – Fundacja Nowy Staw
ul. Przechodnia 4, 20-003 Lublin
tel.: +48 81 534 61 91; fax: +48 81 534 61 92
www.eds-fundacja.pl e-mail: eds@eds-fundacja.pl

REDAKCJA: Mariusz Pawłowski

AUTORZY PUBLIKACJI: Olga Stankowska, Aneta Szczykutowicz,
Katarzyna Bieroń, Sierusz Kieruzel, Mirosław Urban,
Piotr Wiśnioch oraz uczestnicy projektu „Udana
wymiana młodzieży dziś – gwarancją dobrego
sąsiedztwa jutro”.

TŁUMACZENIE: Wiktoria Poswiatowska

GRAFIKA: Robert Bondarowicz

FOTOGRAFIE: Aleksander Wolak

SKŁAD: STUDIO EM s.c.

KOREKTA: Anna Zaborowska, Olha Beskorsa

DRUK: Agencja Wydawniczo-Reklamowa „MAGIC”

Projekt został sfinansowany ze środków

POLSKO-UKRAIŃSKA RADA
WYMIANY MŁODZIEŻY

—
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА РАДА
ОБМІНУ МОЛОДІУ

Niniejsza publikacja została opracowana w ramach realizacji projektu
„Udana wymiana młodzieży dziś – gwarancją dobrego sąsiedztwa jutro”
(projekt nr UKR16U0100)
sfinansowanego przez Polsko-Ukraińską Radę Wymiany Młodzieży.

Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
nie ponosi odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną.

PUBLIKACJA BEZPŁATNA
ISBN: 978-83-62859-45-0

© Lublin 2016. Wszystkie prawa zastrzeżone

UDANA WYMIANA

Podręcznik dla animatorów polsko-ukraińskich wymian młodzieży

Idea wymian polsko – ukraińskich jest bardzo bliska naszej Fundacji. Pierwsze spotkania organizowaliśmy z młodzieżą z Żytomierza już 25 lat temu, w pierwszym roku naszej działalności. Również dziesięć lat temu przygotowaliśmy ukraiński podręcznik zatytułowany „YES dla Ukrainy – wsparcie dla projektów wymian młodzieżowych”, który precyzyjnie radził jak przygotować dobry projekt i jakimi metodami pracować z młodzieżą.

Dzisiaj, jak nigdy przedtem, potrzeba wspólnych projektów polsko – ukraińskich. Potrzebujemy tego, żeby się lepiej poznać i odkrywać bogactwo naszej wspólnej przeszłości i tradycji. By razem dostrzec przyszłość. I razem usuwać granice. Tą widzialną, która obecnie jest praktycznie nieprzejezdna i hamuje rozwój współpracy polsko – ukraińskiej. I tą niewidzialną, o której mówił w Gnieźnie Ojciec Święty Jan Paweł II: „zbudowaną z lęku i agresji, z braku zrozumienia dla ludzi o innym pochodzeniu, z egoizmu politycznego i gospodarczego oraz z osłabienia wrażliwości na godność każdego człowieka”.

Tą widzialną granicę powinniśmy usprawnić w miarę szybko konkretnymi działaniami rządzącymi w Warszawie i Kijowie. Dla usunięcia tej drugiej potrzeba czasu, ale także okazji do wspólnej pracy. Jest ona możliwa dzięki programowi Polsko – Ukraińskiej Rady Wymiany Młodzieży.

Michał Wójcik

Prezes

Europejskiego Domu Spotkań – Fundacji Nowy Staw

SPIS TREŚCI

Słowo wstępu	9
Motywacja i zaangażowanie	11
Integracja	25
Ewaluacja	39
Upowszechnianie	59
Problemy związane z wymianą polsko-ukraińską	67
Proponowane tematy wymian polsko-ukraińskich	72
Gra miejska „Śladami Lublina”	75
Śpiewnik	81
Przepisy kulinarne	87
Słownik	91
Europejski Dom Spotkań – Fundacja Nowy Staw	96
Centrum Inicjatyw Europejskich	97
Polsko-Ukraińska Rada Wymiany Młodzieży	98
Lista uczestników projektu	101
Źródła, bibliografia	102

W niedzielę 23 października 2016 roku, po niemal miesięcznych przygotowaniach, przyjechałam do Nasutowa, by spotkać się tu z doświadczonymi koordynatorami projektów i wymian z Polski i Ukrainy.

My – Polacy, czyli przedstawiciele Europejskiego Domu Spotkań – Fundacji Nowy Staw, i oni – Ukraińcy, przedstawiciele Centrum Inicjatyw Europejskich, mieliśmy jeden cel – w tydzień stworzyć podręcznik, który pomoże młodym ludziom organizować i przeprowadzać wymiany polsko-ukraińskie.

Szybko okazało się, że my i oni to nowe, lepsze my, a współpraca w tak doborowym zespole dwu narodowym jest łatwiejsza, niż mogłoby się wydawać. Już trzeciego dnia projektu z dumą porozumiewaliśmy się ze sobą bez pomocy tłumacza.

W czasie warsztatów prowadzonych przez profesjonalnych trenerów udało nam się wiele przepracować. Szczegółowo omówiliśmy i przetestowaliśmy metody aktywnego integrowania i motywowania uczestników wymian.

Swój czas poświęciliśmy także na pochylenie się nad ewaluacją, upowszechnianiem i promocją rezultatów projektu.

Pracę nad podręcznikiem umilały nam niezwykle ciekawie przygotowane wieczory narodowe i wspólne śpiewanie piosenek polsko-ukraińskich. Jako jeszcze niezbyt doświadczonego koordynatora projektów zaskoczyło mnie zaangażowanie uczestników we wszystkie zaproponowane aktywności oraz bardzo przyjazna, niemal rodzinna atmosfera.

Wiele radości i satysfakcji sprawiło nam odkrywanie historii przez grę miejską „Śladami Lublina”. Ciekawym doświadczeniem było również spotkanie z konsulem Ukrainy w Lublinie i udział w konferencji prasowej.

Myślę, że ten projekt rozpałił w sercu każdego z nas chęć udziału w kolejnych tego typu przedsięwzięciach, a organizacje z Lublina i Sum zyskały godnych partnerów, z którymi wiążą ambitne plany na przyszłość.

Olga Stankowska
Koordynatorka projektu

MOTYWACJA I ZAANGAŻOWANIE

Międzynarodowe projekty to spotkania ludzi służące wspólnej nauce, nabywaniu umiejętności, wzajemnemu poznaniu, rozwojowi osobistemu, wypracowywaniu pomysłów na przyszłą współpracę, budowaniu osobowych więzi... Potencjalne cele można by długo mnożyć.

Jednak same, nawet najlepsze założenia i idee nie wystarczą.

Podstawowym warunkiem udanego projektu jest chęć działania uczestników wyrażająca się w motywacji i zaangażowaniu.

CZYM JEST MOTYWACJA?

To gotowości do podjęcia działania wynikająca z określonych potrzeb, nadająca energię i ukierunkowująca aktywność do osiągnięcia założonego efektu.

CZYM JEST ZAANGAŻOWANIE?

To postawa aktywnego uczestnictwa w jakimś działaniu.

Czy motywacja i zaangażowanie są niezmiennie w czasie trwania projektu? Otóż nie! Ulegają zmianom pod wpływem innych osób, sytuacji oraz nowych doświadczeń.

Uczestnicy projektu przyjeżdżają kierowani osobistymi motywacjami i nadziejami. Ich początkowy zapał jest zazwyczaj bardzo duży. To potencjał, który należy utrzymać i rozwijać.

Często jednak zdarza się, że entuzjazm i zaangażowanie słabną. Uczestnikom „przestaje się chcieć” – słuchać, rozmawiać, uczyć, tworzyć, współpracować. Grupa nie integruje się wokół zamierzonych celów, część osób staje się pasywna.

Co robić w takim momencie?

WZBUDZIĆ ZAANGAŻOWANIE!

Nawet przy łatwym temacie (jak np. kreatywność) można zamęczyć ludzi prezentacjami i dyskusjami, a trudny (np. ewaluacja) przeprowadzić interesująco i inspirująco, wykorzystując aktywne formy uczenia.

JAK ZAANGAŻOWAĆ DO PRACY?

- Budować zaufanie i szacunek: trener – uczestnicy, uczestnicy – uczestnicy.
- Integrować uczestników, pomagać tworzyć dobre relacje i współpracę.
- Stworzyć atmosferę bezpieczeństwa do nauki i budowania więzi.
- Pozwolić na popełnianie błędów i uczyć się na porażkach.
- Zaciekawiać pomysłami, ćwiczeniami, nowymi aspektami.
- Inspirować do rozwijania umiejętności i poszukiwania wiedzy.
- Uczyć poprzez zabawę – to najlepsza forma nauki.
- Wykorzystywać różnorodne formy, metody i techniki nauczania.
- Umiejętnie zmieniać dynamikę spotkania – działanie, uspokojenie.

W tym rozdziale proponujemy kilka ćwiczeń i zadań które pozwolą ci:

- Pobudzić energię uczestników
 - aktywizacja umysłowa – kreatywność pobudzana zadaniami indywidualnymi i grupowymi
 - aktywizacja emocjonalna – wzbudzająca szeroką gamę emocji – od pozytywnych do negatywnych
 - aktywizacja fizyczna – podtrzymująca energię i witalność (energizery)
- Zainteresować grupę pożytecznymi umiejętnościami (współpracy, komunikacji)
- Dostarczyć uczestnikom doświadczeń z niezbędnych w czasie projektu obszarów (kreatywności, współpracy, komunikacji).

DLACZEGO TE METODY?

Prezentujemy siedem ćwiczeń. Dotyczą one wzbudzania zaangażowania „tu i teraz”. Oznacza to, że bez względu na cel i rodzaj motywacji uczestnika projektu (zewnętrzna – ktoś został zmuszony do udziału w spotkaniu, wewnętrzna – udział w spotkaniu z własnej chęci) ćwiczenia pozwolą zaangażować go do aktywnego udziału, współdziałania poprzez nawiązanie bezpiecznych relacji w grupie.

PODSTAWĄ I SIŁĄ NAPĘDOWĄ TYCH ĆWICZEŃ JEST ZABAWA.

Nikt dotychczas nie wymyślił lepszej formy angażowania ludzi i tworzenia grupy niż nauka przez zabawę. Każde z ćwiczeń zawiera duże jej pokłady, nie ujmując przy tym nic wyzwaniom stojącym przed grupą i uczestnikami projektu indywidualnie.

ZADANIA, KTÓRE PRZYGOTOWALIŚMY, SĄ:

- efektywne, a niejednokrotnie efektowne,
- możliwe do wykorzystania w niemalże każdej grupie wiekowej,
- proste i nieskomplikowane w swojej konstrukcji i przeprowadzeniu,
- niepotrzebujące wielu dodatkowych materiałów lub przygotowań,
- przetestowane na tysiącach uczestników.

Każde ćwiczenie – po jego wykonaniu – może zostać omówione, co dostarczy dodatkowych informacji o efektywności naszych działań motywacyjnych.

PODSTAWOWE PYTANIA DO UCZESTNIKÓW TO:

- *Jakie odczuwali emocje?*
- *Czego nauczyli się w czasie ćwiczenia?*
- *Jak mogą wykorzystać nabytą wiedzę i umiejętności w pracy i życiu osobistym?*
- *W jakiej są formie fizycznej?*

Mirosław Urban

ĆWICZENIA

KIM JESTEŚ, PO CO TU JESTEŚ?

CZAS TRWANIA:

15–45 minut (w zależności od liczby osób).

MATERIAŁY:

zdjęcia z kolorowych magazynów lub karty metaforyczne, lub różnego rodzaju przedmioty domowe, art. spożywcze itp.

CEL:

przedstawienie się, wzajemne poznanie, identyfikacja motywacji i celu uczestnictwa w projekcie.

PRZEBIEG

Każdy z uczestników losuje jedną rzecz, która jest metaforą jego osobowości (charakteru, zachowania).

Następnie każdy z uczestników opowiada o sobie za pomocą wybranej rzeczy. Np.: „Na tym zdjęciu widzimy osobę, która strzela z łuku. Przypomina ona mnie, ponieważ jedną z najważniejszych rzeczy jest dla mnie umiejętność wyznaczanie życiowych celów ...”.

Tak samo omawiamy inne rekwizyty, niekoniecznie zdjęcia.

UWAGI

Zdecyduj, jaki temat mają poruszać i o czym opowiadać symboliczne zdjęcia, rekwizyty – zachowania, emocje, porażki lub sukcesy, mocne i słabe strony itp.

Określ, które emocje i zachowania są pożądane, a które należy wyeliminować. Jeżeli mamy dużo rekwizytów – uczestnicy mogą wybierać kilka z nich.

Po omówieniu zdjęcia lub rekwizytu inne osoby z grupy mogą zadawać pytania uszczegóławiające przedstawioną charakterystykę.

Wymyśl inne zastosowania.

ZAMIANA MIEJSCA

CZAS TRWANIA:

5–10 minut (w zależności od chęci i energii grupy).

MATERIAŁY:

krzesła (o jedno mniej niż liczba uczestników).

CEL:

podniesienie energii w grupie, wspólna zabawa, współpraca.

PRZEBIEG

Grupa siedzi na krzesłach w szerokim kole.

Trener nie ma własnego krzesła i stoi pośrodku koła.

Jego zadaniem jest znalezienie dla siebie miejsca.

W tym celu prosi uczestników o zamienienie się ze sobą miejscami w odpowiedzi na zadane pytanie – polecenie.

Dla przykładu rozpoczyna zabawę poleceniem:

„Niech zmienią się miejscami te osoby, które... brały dzisiaj rano prysznic”.

Trener wybrał w tym przykładzie aktywność, którą zapewne dotyczyła większości uczestników, a więc wiele osób będzie szukało nowego miejsca, co pozwoli trenerowi znaleźć wolne miejsce dla siebie.

Osoba, która nie zdąży znaleźć wolnego krzesła, pozostaje pośrodku i teraz ona proponuje zamianę miejsc, formułując własne polecenie.

UWAGI

Wskazane są polecenia, które potencjalnie dotyczą wszystkich lub większości osób, a więc przykładowo: *„...kto był kiedyś w kinie”, „...kto pił kiedyś kawę (mleko, herbatę itp.)”, „...kto korzystał kiedykolwiek z Internetu”.* To spowoduje, że za każdym razem aktywizujemy dużą grupę uczestników.

TRÓJKĄT RÓWNOBOCZNY

CZAS TRWANIA:

15–20 minut razem z omówieniem ćwiczenia.

MATERIAŁY:

Brak. Potrzebne jedynie wolne miejsce na środku sali.

CEL:

Aktywizacja uczestników, zaangażowanie, wstęp do tematu: współpraca, praca projektowa, liderowanie, uświadomienie uczestnikom, że tworzą grupę, w której każda z osób jest tak samo ważna i wpływa na innych.

PRZEBIEG

Uczestnicy ustawiają się w kole.

Zadaniem każdej z osób jest wybranie w myślach dwóch osób.

Wybrane osoby nie wiedzą, kto je wybrał, i jest to nieistotne.

Nie ma też znaczenia, gdzie aktualnie stoją.

Na hasło START uczestnicy zaczynają chodzić po sali.

Każda z osób, która wybrała sobie dwie inne, będzie miała za zadanie stworzyć z nimi trójkąt równoboczny (wszystkie boki równe).

UWAGI

Uczestnicy dążą do tego, by ostatecznie zatrzymać się.

Zdarza się to rzadko – zazwyczaj nieustannie chodzą po sali, co uświadamia im relacyjność własnych wyborów do wyborów innych.

Zalecane jest powtórzenie ćwiczenia dwa lub trzy razy, ze zmianami wybieranych osób.

ŁĄDOWISKO

CZAS TRWANIA:

10–20 minut razem z omówieniem.

MATERIAŁY:

Jedno surowe jajko na grupę, mała taśma klejąca, 5–10 kartek (A4 lub innych).

CEL:

Wstęp do omawiania tematów: kreatywność, komunikacja, liderowanie; ćwiczenie aktywizujące.

PRZEBIEG

Dzielimy grupę na podgrupy liczące 4 osoby.

Każda z podgrup otrzymuje jedno surowe jajko, jedną małą taśmę klejącą i 5–10 kartek A4.

Ich zadaniem jest stworzyć „ładowisko dla jajek”.

Z dostępnych materiałów mają stworzyć konstrukcję amortyzującą upadek jajka z wysokości.

Mają na to 5–10 minut (do ustalenia).

Po upływie tego czasu każda z grup kolejno, z wysokości co najmniej 1,80m, upuszcza jajko na swoją konstrukcję.

Następnie omawiamy, jak przebiegała praca, jak powstawały konstrukcje oraz co spowodowało sukces lub porażkę.

WSPÓLNE ŻONGLOWANIE

CZAS TRWANIA:

15–20 minut razem z omówieniem.

MATERIAŁY:

5–10 piłek (w zależności od liczebności grupy).

CEL:

Aktywizacja. Zaangażowanie. Kreatywność. Uświadomienie uczestnikom, że wspólnie tworzą grupę, gdzie każda z osób jest tak samo ważna i wpływa na inne osoby.

PRZEBIEG

Uczestnicy stają w kole i kładą swoje lewe (lub prawe) ręce na głowie. Trener rzuca piłkę do losowo wybranej osoby (najlepiej stojącej naprzeciwko).

Ona łapie piłkę, zdejmując rękę z głowy (co oznacza, że została już wybrana) i rzuca piłkę do kolejnej wybranej przez siebie osoby. Ta zaś, zdejmując rękę, do następnej osoby.

Sytuacja się powtarza do czasu, gdy ktoś rzuci piłkę do trenera. Wówczas rozpoczynamy kolejną rundę, rzucając piłkę w tej samej kolejności do tych samych osób.

Zadaniem uczestników jest więc zachowanie kolejności rzutów, czyli zapamiętanie, od kogo otrzymujemy i do kogo odrzucamy piłkę.

Co 2–3 rundy trener dorzuca kolejną piłkę, aż do chwili, gdy w grze znajdzie się od 5 do 10 piłek.

UWAGI

W celu ułatwienia sobie pracy w ćwiczeniu, skoncentrujmy się jedynie na tym, od kogo otrzymujemy i do kogo rzucamy piłkę!

FIGURY W CIEMNOŚCI

CZAS TRWANIA:

15–20 minut z omówieniem.

MATERIAŁY:

Opaski na oczy (szalik lub inny materiał uniemożliwiający widzenie). Lina lub sznurek – ok. 15–30 metrów (w zależności od liczebności grupy).

CEL:

Wstęp do omawiania tematów: planowanie, współpraca, liderowanie, komunikacja w grupie; rozwijanie umiejętności aktywnego słuchania oraz przekazywania jednoznacznych komunikatów werbalnych.

PRZEBIEG

Grupa stoi w kole.

Każda z osób nakłada opaskę na oczy.

Następnie trener daje do ręki sznurek lub linę ze związanymi końcami, którą uczestnicy trzymają obiema rękami.

Zadaniem grupy jest utworzyć z trzymanego w rękach sznurka różne kształty geometryczne wskazane przez prowadzącego, np.: kwadrat, trójkąt, prostokąt, romb, trapez, sześciokąt bez zdejmowania opasek z oczu, posługując się jedynie poleceniami słownymi.

Kiedy uczestnicy uznają, że dana figura jest stworzona, zdejmują opaski i sprawdzają wynik.

Trener może im dać wtedy czas na omówienie swoich sukcesów, błędów, strategii.

Następnie tworzą kolejne wskazane przez trenera figury, wykorzystując doświadczenia we współdziałaniu z poprzedniej rozgrywki.

NAJSZYBSZA PIŁKA NA ŚWIECIE

CZAS TRWANIA:

10–20 minut z omówieniem.

MATERIAŁY:

Piłka tenisowa lub większa.

CEL:

Współpraca, myślenie grupowe, kreatywność, rozwiązywanie problemów.

PRZEBIEG

Uczestnicy, stając w kole, kładą jedną rękę na głowie.

Trener przekazuje piłkę dowolnemu uczestnikowi i prosi o rzucenie jej do losowo wybranej osoby (najlepiej stojącej naprzeciwko).

Ta łapie piłkę, zdejmując rękę z głowy (co oznacza, że została już wybrana) i rzuca piłkę do kolejnej osoby. Sytuacja powtarza się aż do czasu, gdy pierwsza osoba ponownie otrzyma piłkę.

Trener przekazuje instrukcję: *„Waszym zadaniem jest jak najszybsze przekazanie sobie piłki od pierwszej do ostatniej osoby – tak jak zostało to przez Was wyznaczone. Piłka nie musi być złapana, wystarczy, że zostanie dotknięta we właściwej kolejności. Dozwolona jest zmiana miejsc”*.

Trener za każdym razem mierzy czas kolejki rzutów oraz motywuje grupę do zwiększania szybkości przemieszczania się piłki. Po kilku próbach trener, przypominając o konieczności przemyślenia strategii, oznajmia, że można to zrobić w przedziale 5–10 sekund dla grupy ok. 20 osób.

ROZWIĄZANIE ZADANIA

Uczestnicy zajmują miejsca w kole w takiej kolejności, w jakiej powinni otrzymywać piłkę. Stoją blisko siebie z rękami wyciągniętymi przed sobą. Pierwsza osoba ma ręce najwyżej, ostatnia najniżej. Puszczona piłka stacza się coraz niżej po rękach kolejnych osób aż do ostatniej.

INTEGRACJA

DLACZEGO INTEGRACJA?

„Tylko nieznanne budzi lęk w człowieku.”
– Antoine de Saint-Exupéry

Powyższy cytat jest dobrym odzwierciedleniem relacji między młodymi ludźmi, którzy spotykają się po raz pierwszy w projekcie i mają przed sobą perspektywę współpracy oraz wspólnie spędzanego czasu.

Przypominając sobie własne doświadczenia wchodzenia do nowej grupy (rówieśniczej, szkolnej, projektowej), przywołamy – w różnym natężeniu – uczucie niepokoju, nieśmiałości, niepewności, być może wycofania lub początkowego ograniczenia naturalnej ekspresji. Jest to zjawisko całkowicie zrozumiałe, nieznanne sytuacje i osoby sprawiają bowiem, że odczuwamy emocje nie zawsze adekwatne do okoliczności (oczywiście niekoniecznie negatywne).

Sytuacja dodatkowo komplikuje się, jeżeli dotyczy osób pochodzących z różnych krajów, mówiących innymi językami, o odmiennej kulturze, historii i uwarunkowaniach społeczno-ekonomicznych.

Pojawia się wówczas skłonność do formułowania ocen bez stosownej wiedzy o ocenianym.

W psychologii stosunków międzyludzkich mówi się o zjawisku „pierwszego wrażenia” determinującym dalszy rozwój relacji.

CZY MOŻEMY WPŁYNAĆ NA PRZEBIEG I EFEKT MIĘDZYLUDZKICH RELACJI?

ZDECYDOWANIE TAK! SŁUŻY DO TEGO INTEGRACJA

To na nas – animatorach projektu – spoczywa obowiązek przeprowadzenia udanej integracji. Przy tej okazji sami damy się poznać innym, co znacząco podnosi zaufanie w grupie.

INTEGRACJA ROZUMIANA JAKO PROCES

- przełamujący bariery obcości i nieufności,
- integrujący wokół celów projektu,
- motywujący do zaangażowania, współpracy,
- pełnego, kreatywnego wykorzystania zasobów, jakimi potencjalnie dysponuje grupa,
- gwarantujący przyjazne i trwałe (wykraczające poza ramy czasowe projektu) relacje między uczestnikami.

JAK INTEGROWAĆ?

Dzięki atrakcyjnym i wypróbowanym metodom – grom, „strukturom”, zabiegom logistycznym – możemy skutecznie zminimalizować negatywne uczucia i dezintegracyjne zachowania uczestników projektu, kierując ich energię na zespołową realizację zamierzonych celów.

Uczestnicy naszego seminarium określili warunki w jakich winna przebiegać skuteczna integracja oraz jak osiągnąć pożądane efekty projektowe.

WARUNKI INTEGRACJI

- bezpieczna atmosfera
- emocjonalny komfort
- wzajemny szacunek
- otwartość na drugą osobę i reprezentowane przez nią wartości
- zidentyfikowanie i objęcie szczególną opieką uczestników wchodzących do projektu z obawami, niepewnością czy wręcz strachem
- zastosowanie metod pobudzających dynamikę grupy – zwłaszcza gier aktywizujących
- doświadczenie liderów i trenerów uwrażliwionych na pojawiające się trudności i problemy
- możliwie dobre, zapewniające prywatność warunki pobytu.

EFEKTY INTEGRACJI

- spontaniczna ekspresja osobowości
- wzajemne poznanie
- likwidacja uprzedzeń i stereotypów
- wymiana informacji i doświadczeń
- rozwój nieskrępowanej komunikacji w grupie
- znalezienie „wspólnego języka” – przełamanie barier językowych
- zdolność do efektywnej współpracy – również po zakończeniu projektu poprzez przyszłe inicjatywy
- zaangażowanie wszystkich bez wyjątku uczestników projektu, stosownie do ich potencjału (wiedzy i umiejętności)
- pozytywne nastawienie i motywacja do osiągnięcia celów projektu
- wspólne wypracowanie zasad osiągnięcia celu projektu.

METODY INTEGRACJI

Z doświadczenia animatorów, pedagogów, koordynatorów i liderów międzynarodowych wymian młodzieży wynika, że najskuteczniejszymi i najchętniej przyjmowanymi przez młodzież metodami integrującymi grupę są zadania i gry.

ZADANIA I GRY INTEGRACYJNE

Umożliwiają wzajemne poznanie się, niwelują bariery, wprowadzają pozytywny nastrój, weryfikują schematy myślowe i podnoszą poziom grupowej energii.

To wszystko w rezultacie procentuje efektywniejszą współpracą. Przedstawimy kilka z nich.

Aneta Szczykutowicz

GRY INTEGRACYJNE

IMPULSIKI

CZAS TRWANIA:
7 minut.

MATERIAŁY:
Kartki (małe, kwadratowe), na których napisane są liczby.

CEL:
Losowe dobranie osób w pary, nawiązanie kontaktu i łamanie barier, poznanie się, komunikacja niewerbalna.

PRZEBIEG

Ćwiczenie przeprowadza się w celu zintegrowania grupy, ale także po to, aby w sposób zupełnie losowy podzielić grupę na zespoły dwuosobowe (lub większe w zależności od intencji).

Jeśli grupa jest parzysta, trener nie bierze udziału, jeśli zaś nieparzysta – trener lub prowadzący uczestniczy w grze.

Na małych kartkach piszemy cyfry – po 2 pary jednej liczby np. 1 i 1 (każda jedynek oddzielnie na jednej kartce). Kartki składamy na pół, aby nie było widać cyfry. To są liczby impulsów, które osoby muszą do siebie przekazać za pomocą lekkiego uściśnięcia podanych sobie prawych dłoni.

Po wylosowaniu przez wszystkich uczestniczących w grze kartek pierwsza z osób podchodzi po kolei do każdego uczestnika i uściskiem ręki przekazuje liczbę wylosowanych impulsów.

W odpowiedzi na to uczestnik gry przekazuje wylosowaną przez siebie liczbę impulsów. Muszą to robić zupełnie bezgłośnie. Jeśli liczba impulsów się zgadza, czyli dla przykładu obie osoby przekazują ich po 3, to oznacza, że stanowią parę i mogą stanąć obok siebie, czekając na rezultaty poszukiwań innych.

Należy pamiętać, że musi być tyle liczb, ile par – np. jeśli mamy 16 osób w grupie, to musi być 8 podwójnych kompletów liczb od 1 do 8.

ZAPREZENTUJ PARTNERA

CZAS TRWANIA:
Ok. 25–30 minut przy grupie 16 osobowej.

MATERIAŁY:
Niepotrzebne (ewentualnie kartki formatu A4 i długopisy).

CEL:
Utrwalenie imion uczestników, nawiązanie kontaktu i lepsze poznanie jednej osoby, umożliwienie przepływu informacji o sobie nawzajem na forum grupy, poznanie pochodzenia, zainteresowań, ciekawych informacji o danej osobie (miniintegracja – w parach i maxiintegracja – na forum grupy).

PRZEBIEG

Osoby, które zostały już połączone w pary (np. grą w impulsiki) mają zadanie w ciągu 6 minut – po 3 minuty na osobę – przekazać partnerowi charakterystyczne informacje o sobie: o miejscu zamieszkania, rodzinie, szkole, swoich zainteresowaniach – to, co uważają za istotne.

Dруга osoba może dopytywać o ważne jej zdaniem szczegóły.

Po tej wzajemnej prezentacji wszyscy tworzą krąg, przy czym pary siadają obok siebie.

Zadaniem uczestników jest zaprezentowanie całej grupie swojego partnera – czyli przekazanie tego, co zapamiętało się z rozmowy.

Jeśli w danej parze występują problemy językowe, możemy zaproponować, aby użyli symboli – gestów albo rysunków.

KURTYNA

CZAS TRWANIA:
Ok. 10–15 minut.

MATERIAŁY:
Chusta / lub koc służące jako kurtyna.

CEL:
Nauka i utrwalenie imion, wzbudzenie pozytywnych emocji w grupie.

PRZEBIEG

Dzielimy grupę na 2 drużyny – np. poprzez wyliczenie od 1 do 2.

Osoby z numerem 1 siadają po jednej stronie kurtyny, osoby z numerem 2 po drugiej.

Między drużynami rozciągnięty jest trzymany przez dwie osoby koc tak, aby oddzielał obie grupy, uniemożliwiając wzajemne widzenie się.

Drużyny wyznaczają po jednym zawodniku, który siada po środku i jest wysunięty bardziej niż reszta grupy.

Teraz kurtyna na chwilę opada, a zadaniem wytypowanych osób jest wypowiedzenie imienia drugiego zawodnika.

Osoba, która odpowie jako druga lub udzieli odpowiedzi błędnej przechodzi na stronę przeciwną drużyny.

Gra kończy się w momencie, gdy jedną z grup opuszczą wszyscy uczestnicy.

UWAGI

Ta gra dostarcza dużo zabawy i pozytywnych emocji zwłaszcza że niejednokrotnie trudno jest zapamiętać imiona w innym języku i tym samym szybko je wypowiedzieć.

URODZINOWY RZĄD

CZAS TRWANIA:
Ok. 10 minut.

MATERIAŁY:
Lina, krzesła.

CEL:
Komunikacja niewerbalna, współpraca, wzajemne poznanie się, wzbudzenie pozytywnych emocji.

PRZEBIEG

Uczestnicy nie mogą porozumiewać się werbalnie (za pomocą słów).

Ich zadaniem jest ustawienie się wzdłuż liny zgodnie z datą urodzenia – od najmłodszego do najstarszego.

ROZWINIĘCIE GRY

Rozwinięciem tej gry jest użycie krzeseł ustawionych w linii prostej lub po okręgu. Ustalamy z uczestnikami krzesło początkowe i krzesło końcowe.

Utrudnieniem jest zasada, według której nie można z krzesła zejść na podłogę – cały czas należy przemieszczać się po krzesłach.

Przy tej modyfikacji ćwiczenia uczestnicy zmuszeni są do współpracy – pomagają sobie, aby nie spaść z krzeseł.

BELGIJKA

CZAS TRWANIA:
Ok. 30 minut.

MATERIAŁY:
Komputer, głośnik, piosenka: „Laïs - t Smidje”.

CEL:
Integracja grupy, zwłaszcza w kontekście barier komunikacyjnych przy wykorzystaniu uniwersalnego języka, jaki stanowią muzyka i taniec; wzbudzenie pozytywnych emocji.

PRZEBIEG

Grę przeprowadzamy w 10 krokach:

1. Ustawiamy się w pary na obwodzie koła, panowie z lewej strony, panie zaś po ich prawej stronie. Osoby w parach trzymają się za ręce.
2. Robimy cztery kroki do przodu.
3. Obracamy się i robimy cztery kroki do tyłu.
4. Następnie cztery kroki do przodu, obrót i cztery kroki do tyłu.
5. Następnie skaczemy do siebie, a potem od siebie.
6. Panie przechodzą przodem i zamieniają się w parze miejscem ze swoim partnerem.
7. Następnie znowu skaczemy do siebie, a potem od siebie.
8. Panie przechodzą przodem i zamieniają się w parze miejscem ze swoim partnerem.
9. Następnie zamiana partnerów – czyli panie przechodzą do przodu (o jedną parę). Panowie zawsze zostają na swoim miejscu. Kontynuujemy taniec w nowo powstałej parze.
10. Cały układ powtarzamy przez cały czas trwania piosenki.

DYRYGENT

CZAS TRWANIA:
15 min.

MATERIAŁY:
Brak.

CEL:
Integracja między uczestnikami, łamanie barier komunikacyjnych, rozwijanie komunikacji niewerbalnej.

PRZEBIEG

Wszyscy stoją w kręgu, jedna osoba wychodzi, a spośród pozostałych wybiera się tzw. „Dyrygenta”, który będzie pokazywać grupie różne ruchy lub gesty (np. klaskanie, machanie rękami, ruszanie głową itp.).

Zadaniem grupy jest go naśladować a osoby zgadującej wskazać „Dyrygenta”.

Zarówno grupa obserwująca, jak i „Dyrygent” muszą się zachowywać na tyle dyskretnie, aby osoba zgadująca nie spostrzegła zbyt szybko, kto nim jest.

Osoba zgadująca ma trzy próby wskazania „Dyrygenta” – jeśli się nie powiedą, chwalimy „Dyrygenta” za umiejętności kamuflażu.

Następnie „Dyrygent” wchodzi do środka i staje się zgadującym.

Zastania oczy, a w tym czasie grupa wyznacza kolejnego jego następcę. Zabawa rozpoczyna się od początku.

Przeprowadzamy kilka rund.

JUMP IN, JUMP OUT

CZAS TRWANIA:
10 minut.

MATERIAŁY:
Brak.

CEL:
Integracja, przełamywanie barier komunikacyjnych, współpraca, wzbudzenie pozytywnej atmosfery w grupie, uczenie się słówek w językach narodowych.

PRZEBIEG

Zabawę można przeprowadzić w języku angielskim, albo spróbować zrobić jedną turę w języku polskim, a następną w języku ukraińskim.

Są cztery słowa – klucze (w języku angielskim lub językach narodowych):

1. Jump in. 2. Jump out. 3. Jump left. 4. Jump right.

Wszyscy stoją w kole i trzymają się za ręce. Zabawa ma 3 kroki:

1. Najpierw grupa mówi i robi (jednocześnie) to, co mówi trener, a trener mówi np.: – skocz w lewo – wtedy osoby mówią „skocz w lewo” i skaczą w lewo – skocz do przodu – wtedy osoby mówią „skocz do przodu” i skaczą do przodu
2. Następne zadanie – trudniejsze: mówią odwrotnie to co powiedział, ale robią zgodnie z poleceniem, np.: – skocz w lewo – wtedy osoby mówią „skocz w prawo”, ale skaczą w lewo (jednocześnie mówią i wykonują)
3. Następnie mają powiedzieć to, co mówi trener, ale zrobić odwrotnie, np.: „skocz w prawo” – skaczą więc w lewo, ale mówią „skocz w prawo”.

Przy tej zabawie jest bardzo dużo pozytywnych emocji, ponieważ grupa często się myli.

EWALUACJA

Realizując projekty międzynarodowych wymian młodzieży, chcielibyśmy, aby każdy z nich przebiegał w optymalny sposób i przynosił założone rezultaty. Czy tak jest w rzeczywistości, możemy się przekonać, stosując ewaluację.

CZYM JEST EWALUACJA?

Łaciński źródłosłów – *evaleo* (móc, zdołać)
– *evalesco* (wzmocnić, spotężnić, nabrać siły)
wskazuje na zdolność do zmiany, weryfikacji działania.
Co istotne, nie należy mylić jej
z ocenianiem lub poznaniem dla poznania.

*Ewaluacja jest procesem służącym uczeniu się
przez działanie, podejmowanym jedynie wówczas,
gdy posłuży zmianie.*

Dzięki systematycznie gromadzonym informacjom – z punktu widzenia przyjętych kryteriów – jesteśmy w stanie zidentyfikować cechy i ocenić wartość naszych działań, w celu ich usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia.

EWALUACJA POZWALA NA:

- zebranie informacji na temat jakości i adekwatności osiągniętych wyników
- sprawdzenie stopnia realizacji założonych celów
- uzyskanie opinii uczestników projektu, grup docelowych, interesariuszy
- zidentyfikowanie słabych i mocnych stron przedsięwzięcia
- sformułowanie wniosków i rekomendacji oraz metod ich wdrożenia mających na celu ulepszenie pracy projektowej w przyszłości.

ETAPY EWALUACJI

Ewaluacji w projekcie, rozumiana jako proces cykliczny, składa się z wielu etapów, w których wyróżniamy:

Określenie przedmiotu ewaluacji.	<i>Co będziemy badać?</i>
Identyfikację celów i kryteriów na podstawie głównych celów projektu (trafność, użyteczność, skuteczność, trwałość).	<i>Po co i według czego będziemy badać?</i>
Dobór narzędzi stosownie do celów i grupy odbiorców.	<i>Jak będziemy badać?</i>
Systematyczne zbieranie danych z określeniem harmonogramu (przed, w trakcie, po projekcie).	<i>Kiedy będziemy badać?</i>
Analizę danych.	<i>Według jakich kryteriów analitycznych?</i>
Opracowanie wniosków i rekomendacji służących rozwojowi i ulepszeniu stosowanych metod.	<i>Co i jak możemy zmienić?</i>
Wdrażanie wniosków w działanie.	<i>Jak wykorzystać wnioski?</i>
Większość z wymienionych etapów jest dość łatwa do opracowania, bo wynika z przyjętych założeń projektowych. Dlatego w naszej publikacji skupiamy się na – pozostawiającym największe pole do kreatywności – zbieraniu danych.	

ZBIERANIE DANYCH

Celem zbierania danych jest uzyskanie informacji i zapewnienie jej waloru obiektywizmu. Dlatego wskazane jest stosowanie zróżnicowanych metod (zasada triangulacji) badających interesujący nas aspekt w wielu perspektywach.

Ich dobór zdeterminowany jest przedmiotem i celem, ale również liczbą uczestników, dostępnymi środkami oraz czasem pozostający do dyspozycji trenera.

Nie należy zapominać, że atrakcyjne i zróżnicowane formy ewaluacji zachęcają uczestników projektu do większego zaangażowania i otwartości w wyrażaniu swoich opinii. Dla porządku metodologicznego rozróżnimy dwa rodzaje ewaluacji: ilościowe i jakościowe.

METODY ILOŚCIOWE

Metody ilościowe, odpowiadające na pytania „Ile?”, „Jak często?”, pozwalają gromadzić i analizować informacje liczbowe, procentowe. Określają częstość występowania, poziom zależności w obrębie zbiorów.

Klasyczną metodą jest tu ankieta, którą można potraktować jako źródło wiedzy wyłącznie statystycznej lub – przy odpowiednio dobranych pytaniach otwartych kwestionariusza – szerzej, jako okazję do wyrażenia także opinii i emocji.

METODY JAKOŚCIOWE

Metody jakościowe, odpowiadające na pytania „Co?”, „Jak?”, „Dlaczego?”, mają za zadanie poznanie i zrozumienie badanych problemów. Bywają niezbędne do właściwej interpretacji danych liczbowych. Identyfikują i opisują problem, często dostarczając podpowiedzi, jak go rozwiązać.

Tradycyjnie zalicza się do nich wywiad, obserwację. Cechą wspólną jest bezpośrednie zaangażowanie osoby przeprowadzającej ewaluację i wyższy poziom dynamiki emocjonalnej badania.

Opierając się na doświadczeniach uczestników seminarium, proponujemy poniżej kilka interesujących – naszym zdaniem – form ewaluacji.

ANKIETA

W ankiecie ocenę pojedynczego działania oraz porównywalność wyników w zbliżonym cyklu działań osiągamy, wprowadzając skalę liczbową (np. 1–10).

PRZYKŁADOWE PYTANIA

- *Jak oceniasz pracę trenerki lub trenera?*
- *Jak oceniasz użyteczność warsztatu?*
- *Jak oceniasz atmosferę prowadzenia zajęć?*
- *Jak oceniasz atrakcyjność przekazu wiedzy i umiejętności?*
- *W jakim stopniu szkolenie zrealizowało cele, które motywowały Cię do zgłoszenia?*
- *W jakim stopniu sala spełniała Twoje oczekiwania?*

Jeżeli to możliwe – obok pytań statystycznych („Ile?”) stawiamy pytania otwarte, umożliwiające uzasadnienie odpowiedzi: „Co?”, „Kiedy?”, „Jak?”, „Po co?”, „Dlaczego?”, „Gdzie?”.

PRZYKŁADOWE PYTANIA

- *Co było dla Ciebie najważniejsze w tym projekcie? Dlaczego?*
- *Kiedy najchętniej brałaś (–łeś) udział w zadaniach ruchowych?*
- *Gdzie wykorzystasz nabytą wiedzę i umiejętności?*
- *Jak proponowane formy dyskusji wpłynęły na Twoje zaangażowanie w ich przebieg?*
- *Na który element działań potrzebowałaś (–łeś) więcej czasu niż było przeznaczone? Dlaczego?*
- *Które z omówionych zagadnień zainteresowały Cię szczególnie?*
- *Które zagadnienia, ćwiczenia mogły być lepiej lub inaczej przedstawione albo poprowadzone?*

Łącznie oba typy pytań ankietowych dają dość wyczerpujące informacje o jakości, efektywności i trafności naszych działań projektowych.

OBSERWACJA

O ile naturalna jest obserwacja swoich działań, to już analiza obserwacji i wyciągnięcie wniosków jest większym wyzwaniem.

Obserwacje należy zbierać w gronie prowadzących systematycznie, każdego dnia bezpośrednio po zakończonych warsztatach.

Jeżeli to możliwe, uwzględnić także informacje od uczestników – które z wydarzeń, sytuacji, działań zapadły im w szczególności w pamięć.

PRZYKŁADOWE PYTANIA

- *Co zwróciło Twoją uwagę na dzisiejszych zajęciach?*
- *Jakie wrażenia, wiedza, umiejętności pozostały po warsztacie?*
- *Jakie masz obserwacje z dzisiejszego dnia?*
- *Co Cię dzisiaj zaniepokoiło, zastanowiło, zaniepokoiło, ucieszyło?*
- *Jakie obrazy z zajęć zostały Ci w pamięci?*
- *Gdybyś robił(-a) wystawę zdjęć z dzisiaj, to jakie momenty zostałyby na niej zilustrowane?*

ZALETY I OGRANICZENIA

„+”

- bezpośrednie poznanie ewaluowanych działań;
- możliwość zaobserwowania wydarzenia, nie tylko usłyszenia o nim.

„-”

- możliwy subiektywizm badacza w opisie wyników;
- nienaturalne zachowanie osób obserwowanych.

METAFORA WIZUALNA

Ten rodzaj ewaluacji odwołuje się do wyobraźni uczestników. Dzięki obrazom i asocjacom stwarza okazję do niewerbalnego wyrażenia swoich wrażeń i wniosków. Ułatwia uczestnikom zebranie i nazwanie odczuć na temat projektu.

PRZYKŁAD PRZEPROWADZENIA

Prowadzący kładzie przed uczestnikami zdjęcia, obrazki, karty graficzne (np. z gry DIXIT lub z gry Imago lub karty kreatywne „Żywioły” z serii kart metaforycznych) i prosi o wybranie takiej, która najlepiej oddaje wartość, jaka wypływa z udziału w analizowanym działaniu czy projekcie.

Ważne, aby zdjęć czy kart było więcej niż uczestników. Ostatnia osoba musi mieć swobodny wybór najtrafniejszej w jej ocenie ilustracji (co najmniej 4 opcje, najlepiej około 8). Nie należy jednak przesadzić z liczbą elementów do wyboru, bo to rozprasza i utrudnia uczestnikom skupienie się na istotnych wnioskach płynących z warsztatów.

PRZYKŁADOWE POLECENIA

- Wybierz kartę, która przedstawia Twoje uczucia po warsztacie.
- Wybierz kartę, która pokazuje, czego się nauczyłaś (-eś).
- Wybierz zdjęcie, które obrazuje sedno warsztatów.
- Wybierz obrazek, który ilustruje przebieg zajęć.
- Wybierz kartę, która oddaje relacje między uczestnikami projektu.

Następnie prowadzący prosi uczestników o omówienie swoich wyborów z odwołaniem się do treści widniejących na karcie lub zdjęciu.

Można poszerzyć ten etap o spostrzeżenia pozostałych uczestników. Wówczas jako pierwszy o karcie opowiada uczestnik, który ją wybrał, a następnie pozostali dopowiadają, co oni w niej widzą i jak to łączą z daną osobą (skojarzenia z jakimś wydarzeniem, osobowością czy uczuciami).

Poszerzenie formuły ma znaczenie, kiedy w projekcie istotne są relacje między uczestnikami. Stwarza okazję do wyrażenia uczuć, potrzeb, pogłębienia więzi.

METAFORA WERBALNA

Spełnia podobne cele co metafora niewerbalna, ale do wyrażenia odczuć wykorzystuje opis słowny. Dedykowana uczestnikom posługującym się odpowiednio bogatym zasobem znaczeń kulturowych, kodów językowych i symboli.

Ćwiczenia opierają się na porównaniach przeżytych doświadczeń do abstrakcyjnych podmiotów, co ujawnia nieuświadomione wartości zdarzeń.

PRZYKŁAD PRZEPROWADZENIA

Prowadzący zaczyna zdanie i prosi uczestników o dokończenie go własnymi słowami.

PRZYKŁADOWE ZDANIA

- Warsztat był podobny do (tu: podaj wybraną rzecz do jedzenia), gdyż...
- Zajęcia były jak (tu: rodzaj rozrywki – gra w skakankę, wizyta w kinie, gra w bierki, itp.), gdyż...
- Podczas zajęć czułam/łam się jak (tu: podaj przykład zawodu), bo...
- Warsztat kojarzy mi się z (tu: dowolny przedmiot, czynność, pojęcie), ponieważ...

OPCJĄ METAFORY WERBALNEJ JEST „LIST DO KOSMITY”

Idea „listu” jest odwoływanie się do myślenia definicyjnego, pozwalającego ustalić, jak uczestnicy zbudowali sobie słownik pojęciowy po warsztacie.

PRZYKŁAD PRZEPROWADZENIA

Prowadzący prosi uczestników o napisanie listu o tym, co wydarzyło w czasie zajęć. List skierowany jest do kosmity mającego odmienny od naszego sposób rozumienia świata. Treść powinna ujmować sedno sytuacji wyrażone w możliwie najbardziej obrazowy sposób.

Wyjaśniamy, że kosmita widzi tylko to, co jest w stanie zarejestrować swoimi urządzeniami pomiarowymi (obraz, dźwięk, zapach), a o pozostałych wrażeniach trzeba mu umiejętnie opowiedzieć.

METAFORA RUCHOWA

To sposób na podsumowanie i wyrażenie poprzez twórczość (nie wprost) tego, co absorbuje intelektualnie i emocjonalnie uczestników warsztatów, relacji między osobami, procesu zmiany. Dedykowany zwłaszcza osobom utalentowanym muzycznie, ruchowo, o dobrej orientacji przestrzennej.

PIERWSZĄ WERSJĄ METAFORY RUCHOWEJ

jest stworzenie „instalacji”, która ma opowiadać o konkretnym temacie warsztatów. Jeśli ewaluowane zajęcia dotyczyły wyraźniej jednego zagadnienia, prosimy uczestników o pokazanie, jak widzą, jak rozumieją związane z nim pojęcie po warsztacie, lub pokazanie zmiany – czyli jak rozumieli je przed warsztatem, a jak rozumieją je teraz.

Przykładowo: przyjmijmy, że zajęcia dotyczyły motywacji.

Uczestnicy spośród dostępnych materiałów – gazety, patyczki, spinacze, taśma klejąca, kawałki tkanin, kartoniki, kleje, nożyczki, wstążki, kredki, plastelina – tworzą samodzielnie lub w grupach „instalacje”, „rzeźby”, „martwe natury”, słowem dzieła plastyczne, które symbolizują „motywację”.

Po wykonaniu zadania urządzamy ekspozycję dzieł. Na wernisażu autorzy komentują swoje dzieło lub/i interpretacji dokonują „znawcy sztuki”, czyli pozostali uczestnicy.

W artystycznych wytworach prowadzący może wychwycić, na czym skupili się uczestnicy w odbiorze zajęć, co zrozumieli, co przyswoili.

DRUGĄ WERSJĄ METAFORY RUCHOWEJ

jest oddanie sensu analizowanego pojęcia poprzez „rzeźbę (instalację) z ludzi”, w której uzupełniając można wykorzystać dostępne rekwizyty. Rzeźba jest mniej czasochłonna a dzięki ekspresji ciała (gest, mimika) przedstawia to, co ulotne, nieokreślone.

Pytanie badawcze do „rzeźbiarzy” może brzmieć:

- Co jest najważniejsze w komunikacji?
- Jaki jest sens integracji?
- Co zapewnia efektywne skupienie się na stawianych zadaniach?

NIEDOKOŃCZONE ZDANIA

Działania projektowe można podsumować za pomocą rozpoczętych zdań formułowanych przez prowadzącego, których dokończenie pozwala uczestnikom na swobodną ekspresję własnych odczuć.

Pytania powinny implikować wiele potencjalnych treści.

PRZYKŁADY

- *Zabieram stąd...*
- *Wychodzę z...*
- *W tym warsztacie pomogło mi... a trudne było...*
- *Najciekawiej było, gdy...*
- *Najmniej ciekawie było, gdy...*
- *Najbardziej zaskoczona byłam(-łem), gdy...*
- *Najbardziej zapadła mi w pamięć sytuacja, gdy...*
- *Żałuję, że...*
- *Jestem dumna(-y), że...*
- *W przyszłości wykorzystam...*
- *Zabrakło mi...*
- *Mam nadzieję, że...*
- *Najtrudniejsze było...*

W WARIANCIE PIERWSZYM

przeprowadzenia ewaluacji prowadzący wypowiada początek zdania, a uczestnicy kolejno je uzupełniają.

W WARIANCIE DRUGIM

niedokończone zdania zapisujemy na karteczkach, które losowane są przez uczestników. Ich zadaniem jest odnieść się do wylosowanej treści.

IDENTYFIKACJA PRZESZKÓD I WSPARCIA

To narzędzie pozwalające zidentyfikować czynniki, które pomogły lub uniemożliwiły uczestnikom efektywny udział w zadaniach projektowych.

Duży arkusz papieru dzielimy na dwie kolumny opatrzone tytułami oddającymi cele zajęć poddawanych analizie.

PRZYKŁADOWO

jeśli zajęcia dotyczyły rozwijania umiejętności współpracy w grupie, tytuły mogą brzmieć:

Po zajęciach odkryłem, że ...	
współpracę w grupie ułatwia mi:	we współpracy w grupie przeszkadza mi:
...	...
...	...

Każdy uczestnik podchodzi do arkusza i zapisuje (lub przykleja na karteczkach typu „post it”) zidentyfikowane przez siebie trudności i elementy wspierające, jakich doświadczył podczas zajęć lub jakie uświadomił sobie dzięki zajęciom.

Celem zapobieżenia powtarzaniu się wniosków można w przypadku uczestników:

- *starszych*: poprosić, aby sprawdzali na tworzonej liście, czy ich odpowiedzi nie powtarzają wniosków umieszczonych przez poprzedników.
- *młodszych*: poprosić o ustne wypowiedzi i wyznaczyć jedną osobę do ich uporządkowania i zapisania.

SKALA PRZESTRZENNA

Daje możliwość szybkiego poznania odczuć uczestników i ewentualnego dopytania o szczegóły.

SPOSÓB PRZEPROWADZENIA

Prowadzący ustala w przestrzeni sali dwa bieguny wybranego pojęcia i prosi uczestników o ustawienie się na tej osi w miejscu, które najlepiej oddaje ich odczucia.

PRZYKŁADOWE ASPEKTY

- Nieznane treści - Znane treści
- Niszowe - Powszechne
- Innowacja - Standard
- Jestem zainspirowany - Jestem znudzony
- Zmęczenie - Relaks
- Atmosfera wsparcia - Atmosfera zniechęcenia
- Sens - Bezsens

Wybranych uczestników prosimy o uzasadnienie i odpowiedź na pytanie uszczegóławiające, np.:

„Co musiałoby się wydarzyć, żebyś mogła (mógł) stanąć trochę bliżej jednego z biegunów?”

INFORMACJA ZWROTNA

Celem ewaluacji może być zmiana relacji między uczestnikami grupy lub przemiana osobista samych osób – często niezbędna do nabycia nowych umiejętności.

PRZYKŁADOWO: jeżeli celem warsztatu jest rozwinięcie sztuki prezentacji, to najpierw należy zaakceptować swoje niedoskonałości i przekonać się o życzliwości słuchaczy. To pozwoli zdobyć się na odwagę wystąpienia i omówienia go z grupą w celu zidentyfikowania wad i zalet.

Najsilniejszym środkiem rozwoju osobistego jest informacja zwrotna. Udzielić może jej sobie nawzajem każdy z uczestników łącznie z prowadzącym. Pozwala usystematyzować i zwerbalizować nasze istotne obserwacje i uczucia. Formalnie, składa się ona z czterech elementów: zidentyfikowania obserwacji, uczucia, potrzeby oraz prośby.

PROWADZĄCY MOŻE POLECIĆ

- Zastanów się, co jest w Tobie żywe, kiedy myślisz o warsztacie. Przypomnij sobie chwile, które Cię poruszyły i którymi chciałabyś (chciałbyś) się z nami podzielić. Możesz je skierować do wszystkich lub do konkretnej osoby. Zbuduj swoją informację na czterech elementach.
- Kiedy ... (przytoczenie sytuacji, faktu, obserwacji) ... to ... (nazwij swoje uczucia) ponieważ... (co jest dla Ciebie ważne, z jakiej potrzeby wynikało to uczucie) i dlatego mam prośbę o ... (jaki masz wniosek, który płynie z tego doświadczenia, z tej obserwacji).

Ważne jest, by uczestnicy powstrzymali się od ocen i mówili o swoich uczuciach.

PRZYKŁADOWE WYPOWIEDZI

Kiedy graliśmy w grę o zaufaniu, miałem(-łam) ogromną obawę, czy podołam, ponieważ nie miałem(-łam) pewności, że opowiedziane historie nie zostaną zniekształcone. Kiedy zobaczyłem(-łam), że nikt nie użył szczegółów, które by mnie skompromitowały, tak bardzo mi ulżyło, że uznałem(-łam), że jestem gotowy(-a) na więcej.

TARCZA STRZELNICZA

W przypadku dużej liczby uczestników można zastosować formy ewaluacji zbiorowej, bez przypisywania uzyskanych danych do konkretnych osób. Minusem jest duży stopień ogólności. Plusem – oszczędność czasu. Przykładem jest metoda zwana „Tarczą strzelniczą”.

SPOSÓB PRZEPROWADZENIA

Na dużej kartce papieru (wielkość dostosowana do liczebności) na wzór tarczy strzelniczej rysujemy różnej wielkości okręgi o wspólnym środku.

Tarczę dzielimy średnicami na ćwiartki (tyle części, ile kategorii chcemy zbadać) i każdą z nich opisujemy wybraną kategorią.

Prosimy uczestników, by w każdej ćwiartce (części) postawili kropkę w takiej odległości od środka, jakiej im zabrakło do zaspokojenia potrzeb w danym obszarze.

Ćwiartki mogą dotyczyć:

- zdobycia wiedzy
- zdobycia umiejętności
- atrakcyjności prowadzonych działań
- użyteczności prowadzonych działań
- kompetencji i zaufania do prowadzących
- zaangażowania osobistego w działania.

Uczestnikom wyjaśniamy, że należy odwołać się do wyobrażeń – o warsztacie i swoich możliwościach według zasady, że punkt centralny tarczy to maksimum moich możliwości i pełnia satysfakcji.

Sortowanie to kolejna metoda ewaluacji zbiorowej.

SPOSÓB PRZEPROWADZENIA

Prowadzący przygotowuje twierdzenia dotyczące obszarów, jakie chce zbadać.

Zapisuje je osobno na oddzielnych kartkach.

Zestaw twierdzeń dostaje każdy z uczestników.

Zadaniem uczestników jest odniesienie ich do odczuwanej przez siebie rzeczywistości poprzez włożenie do pudełek o odpowiednich nazwach:

1. *To o mnie.*
2. *To trochę o mnie.*
3. *Ja nie, ale uważam, że inni uczestnicy tak.*
4. *To nie dotyczy ani mnie, ani grupy.*

PRZYKŁADOWE TWIERDZENIA

- *Jestem zainspirowany poznanymi zagadnieniami.*
- *Obawiam się, że nie będę umiał wykorzystać zdobytej tu wiedzy.*
- *Poznałem coś nowego i teraz więcej rozumiem (np. na czym polega żonglowanie).*
- *Nawiązałem cenne znajomości, które przetrwają dłużej niż warsztaty.*
- *Jestem zadowolony z poziomu prowadzenia zajęć, z kompetencji prowadzących.*

„Termometr” to inna wersja „tarczy strzelniczej” czyli pomiaru na skali wartości. Pozwala uczestnikom na ilościowe określenie swoich odczuć względem ustalonych kategorii.

SPOSÓB PRZEPROWADZENIA

Prowadzący rysuje termometr o wybranej przez siebie skali (np. od – 10 do +10) i rozdaje wszystkim uczestnikom po jednej karteczce.

Prosi o przyklejenie tej kartki w miejscu, które najlepiej oddaje odpowiedź na zadane pytanie.

Na przykład pytanie po warsztatach o służącym zdrowiu planie dnia może brzmieć:

- *Na ile jesteś przekonana(-y) do stosowania na co dzień zasady zaczynania dnia od szklanki wody?*
- *Jak oceniasz prawdopodobieństwo, że w tym miesiącu każdy dzień zaczniesz od gimnastyki?*
- *Jak widzisz swoją gotowość do rezygnacji ze śłodzenia?*

Na zakończenie omawiania metod ewaluacji należy zaznaczyć, że przytoczone przykłady winne być inspiracją do rozwijania własnego warsztatu badawczego. Naturalna dynamika spotkania osób wymaga bowiem umiejętności skutecznego dostosowania jej technik do bieżących sytuacji, przez co schematyzm w działaniu w żadnej mierze nie jest wskazany.

Katarzyna Bieroń

UPOWSZECHNIANIE

Upowszechnienie rezultatów projektu jest jednym z podstawowych zadań, jakie stoją przed organizatorami wymian polsko-ukraińskich.

Upowszechnianie oznacza zaplanowane dzielenie się rezultatami projektu z jak najszerszym kręgiem odbiorców, potencjalnie zainteresowanych ich wykorzystaniem.

Do najważniejszych obiektywnych przyczyn upowszechniania rezultatów wymian młodzieżowych należą:

- podniesienie efektywności oddziaływania projektu,
- ułatwienie możliwości wykorzystania naszych doświadczeń przez innych potencjalnych organizatorów,
- wzmocnienie spójności działań podejmowanych przez organizatorów.

Jest jeszcze jedna subiektywna przyczyna, mianowicie warto chwalić się sukcesami dla podniesienia prestiżu naszej organizacji (instytucji). Służy temu promocja naszych dobrych praktyk.

KIEDY? STRATEGIA UPOWSZECHNIANIA

Już na etapie planowania polsko-ukraińskiej wymiany młodzieży należy określić strategię upowszechnienia. Strategia powinna uwzględniać, jaki cel lub jakie cele stawiamy sobie przystępując do organizacji projektu. Należy o to zapytać uczestników, by określili, jakie cele planują osiągnąć podczas spotkania młodzieży z Polski i Ukrainy. Do tego należy precyzyjnie zaplanować przygotowanie odpowiednich działań dla uzyskania rezultatów projektu. Będzie to bardzo pomocne nie tylko w procesie upowszechniania, ale także w dobrym zaplanowaniu całej wymiany.

Upowszechnienie, będące częścią procesu informowania o dokonaniach projektu, musi bowiem wynikać z naszych konkretnych działań.

Na prostym przykładzie warto zobrazować różnice między celem, narzędziem a rezultatem. Celem projektu może być poznanie innej kultury. Narzędziami będą przygotowanie i prezentacja wystawy o sztuce dwóch narodów. Rezultatami zaś sama treść wystawy oraz zdobycie większej wiedzy przez uczestników.

Musimy wiedzieć, do kogo chcemy dotrzeć z informacjami, czyli dobrać grupy celowe oraz wybrać najlepsze narzędzia zapewniające właściwą komunikację z otoczeniem.

Na każdym etapie trzeba monitorować nasze działania, a najlepszą metodą jest wsłuchiwanie się w informacje płynące od środowisk, do których kierujemy przekaz. Pamiętajmy także, że upowszechnienie przyczyni się do trwałości rezultatów naszego projektu. Jego oddziaływanie będzie dużo dłuższe na samych uczestników projektu, otoczenie i – poprzez multiplikację na inne podmioty – organizujące wymiany.

CO? REZULTATY

Wiemy już, że istnieje konieczność jasnego sprecyzowania wyników projektu. W zależności od tematyki i charakteru wymiany rezultaty będą się różniły. Można je jednak podzielić na trzy zasadnicze podgrupy.

PRODUKTY

m.in.: wydawnictwa informacyjne, filmy, wystawy.

REZULTATY TWARDE

m.in.: wdrożenie nowej metody pracy z grupą na wybrany temat, certyfikat językowy, podjęcie stałej współpracy z partnerem zagranicznym.

REZULTATY MIĘKKIE

m.in.: zdobycie doświadczenia przez uczestników, zwiększenie umiejętności uczestników, podniesienie świadomości kulturowej.

Jeżeli założymy, że celem naszej wymiany będzie np. zainteresowanie uczestników z obu krajów historią, to wypracowanie scenariusza wspólnej gry terenowej pozwalającej lepiej poznawać lokalną historię i wprowadzenie do zajęć w lokalnej szkole będzie konkretnym rezultatem projektu.

KOMU? GRUPA CELOWA

Musimy wiedzieć, kogo informować o naszym projekcie, komu chcemy przekazać nasze doświadczenie i rezultaty. To bardzo ważne, bo pozwoli na dobór odpowiednich narzędzi komunikacji.

Należy w miarę możliwości wyróżnić cechy danej grupy, takie jak: wiek, zawód, zainteresowania, dostępność do środków przekazu. Inaczej będziemy komunikowali się, jeżeli naszymi odbiorcami będą metodycy-nauczyciele, jeszcze inaczej decydenci, np. władze jakiegoś regionu, a inaczej młodzież, rówieśnicy uczestników naszej wymiany.

Dotyczy to zarówno samych środków przekazu, jak i języka używanego w tworzeniu komunikatów. Pozwoli to na trafniejszy dobór treści kierowanych do poszczególnych grup odbiorców, a przez to lepsze wykorzystanie rezultatów naszego projektu.

JAK? NARZĘDZIA

Najlepsze efekty upowszechniające przynosi używanie kilku środków przekazu. Najskuteczniejszy przekaz to taki, który trafi do konkretnego odbiorcy i wzmocnimy będzie różnymi strumieniami informacji. Np. wystawa organizowana przez uczestników naszego projektu wzmocniona zostanie uroczystym wernisażem i wydaniem katalogiem poszczególnych posterów. Jednocześnie pamiętajmy, że upowszechnianie rezultatów nie jest tym samym co informowanie o projekcie.

Przykładem różnicy między informacją a przekazem o upowszechnieniu jest komunikat o wernisażu wystawy przygotowanej przez uczestników naszego projektu. Jeżeli w treści znajduje się zaproszenie z datą i miejscem, nazwy i logotypy organizatorów oraz myśl przewodnia to jest to informacja. Natomiast jeżeli zamieścimy tam dodatkowo opis treści wystawy, przesłanie – korzyści, jakie płyną dla poszczególnych grup, możemy uznać, że komunikat spełnia kryteria upowszechnienia.

GŁÓWNE NARZĘDZIA KOMUNIKOWANIA O REZULTATACH

- **Media**
prasa, radio, telewizja, portale informacyjne lokalne lub tematyczne.
- **Media społecznościowe**
m.in.: Facebook, Instagram, Twitter.
- **Strony Internetowe**
własne organizacji lub instytucji.
- **Publikacje**
m.in.: broszury, ulotki, raporty, albumy, filmy, wystawy, murale, aplikacje internetowe.
- **Wydarzenia**
m.in.: seminaria, gry terenowe, wernisaże, flash moby.

Tworząc komunikaty czy wydarzenia, pamiętajmy o merytorycznej stronie naszego przekazu. Rezultat stawiamy jako punkt odniesienia – najważniejszą treść całej naszej akcji informacyjnej. Dopiero później do poszczególnych kategorii dobieramy odpowiednie zdania, zdjęcia, filmy itp.

Na koniec spróbujemy ułożyć tytuł do naszego komunikatu.

TEMAT – TREŚĆ – TYTUŁ

Tę propozycję budowy przekazu nazywamy zasadą „Trzech T”:
temat – treść – tytuł.

- Temat czyli co chcemy przekazać – rezultat.
- Treść odpowiednio dobieramy do grupy celowej.
- Tytuł ma niejako samoistnie wyłonić się z komunikatu.

Będzie to szczególnie pomocne w opracowaniu materiałów, które przekazywać będziemy do szerszego grona odbiorców np. poprzez media. Za przykład niech posłużą tutaj merytorycznie dobrze przygotowane teksty i zdjęcia na konferencje prasową.

Samo zaproszenie dziennikarzy nie gwarantuje nam zamierzonego efektu upowszechnienia rezultatów. Także umieszczenie na naszej stronie internetowej scenariusza gry terenowej nie zapewni efektu upowszechnienia. Trzeba będzie np. przedstawić prezentację gry na forum nauczycieli, edukatorów z terenu danej miejscowości lub gminy. Warto to wesprzeć przeprowadzaniem akcji dyskusyjnej w portalu społecznościowym o walorach prowadzenia gier edukacji pozaformalnej posiłkując się naszymi rezultatami w tej dziedzinie.

Na zakończenie pamiętajmy, że zawsze warto promować dobro, a w swoich materiałach podkreślamy partnerski wymiar naszych wymian. I, jak to wynika z umowy, informujemy o Polsko-Ukraińskiej Radzie Wymiany Młodzieży.

ĆWICZENIA

1. Wybierzcie ze zbioru rezultaty i narzędzia: wernisaż, edukacyjna gra terenowa, seminarium, warsztaty kulinarne, scenariusz warsztatów ekologicznych, grupa dyskusyjna FB, koszulka z nadrukiem, konferencja prasowa, wywiad w radiu, podniesienie stopnia wiedzy o kulturze.
2. Napiszcie krótki komunikat informujący o wernisażu wystawy przygotowanej w ramach projektu w trzech wersjach: dla młodzieży z waszej miejscowości, władz gminy, lokalnej gazety.
3. Swojemu rówieśnikowi dajcie do przeczytania komunikat, który powstał w pkt 2, i poproście, aby go powtórzył swoimi słowami. Zanalizujcie, czy znalazły się tam treści o rezultacie, które przede wszystkim chcieliście przekazać.
4. Wypiszcie trzy rzeczy koniecznie do przygotowania konferencji prasowej by spełniała kryteria narzędzia upowszechnienia rezultatów projektu.

Sergiusz Kieruzel

PROBLEMY
TEMATY

PROBLEMY ZWIĄZANE Z WYMIANĄ POLSKO-UKRAIŃSKĄ

Współpraca polsko-ukraińska, w tym wymiana młodzieżowa, odbywa się w określonych warunkach geopolitycznych, społecznych, gospodarczych i kulturowych. Rodzą one zarówno szanse, jak i potencjalne problemy.

Szanse wynikają z bliskości geograficznej, kulturowej, niektórych elementów wspólnej historii, stopniowej instytucjonalizacji współpracy i ułatwień w kontaktach bezpośrednich – na poziomie obywateli.

Paradoksalnie, to co w jednej perspektywie jawi się jako szansa, w innej rodzi problemy. Dlatego na identyfikacji trudności skupiliśmy uwagę w czasie seminarium.

W wyniku dyskusji wyodrębniliśmy kilka podstawowych kwestii:

JASNO OKREŚLONY CEL WYMIANY

Udana współpraca musi opierać się na ściśle określonym i wspólnie przyjętym celu. Dlatego ważne są:

- wyraźne określenie i rozumienie celu wymiany
- dobór uczestników zainteresowanych wspólnym celem
- właściwa komunikacja partnerów na etapie przygotowania projektu, zapewniająca wspólne przygotowania programu, metod realizacji i sposobów rozpowszechnienia rezultatów
- podział obowiązków i kompetencji z odróżnieniem, co należy do zadań organizacji jako całości, a co do uczestników indywidualnie
- zrozumiałe przekazywanie uczestnikom instrukcji pomagających osiągnąć zamierzony cel.

MOTYWACJA UCZESTNIKÓW

Oprócz celów określanych przez organizacje na ostateczny efekt projektu wpływają również indywidualne motywacje uczestników. Z tego względu istotne są:

- uwzględnienie indywidualnej motywacji każdej osoby
- wzbudzenie zainteresowania zakładanym wynikiem projektu
- włączenie młodzieży do etapu tworzenia projektu i podtrzymywanie ich zaangażowania w czasie realizacji wymiany.

POSZUKIWANIE UCZESTNIKÓW

Nie ma sukcesu projektu bez osób autentycznie zainteresowanych jego celami. Poszukiwanie jego uczestników powinno zatem opierać się na:

- zidentyfikowaniu realnych motywacji młodzieży do uczestnictwa w polsko-ukraińskich wymianach
- uwzględnieniu ich na etapie opracowywania projektu
- sformułowaniu ciekawego, zrozumiałego i możliwego do realizacji tematu
- wytypowaniu osób zainteresowanych proponowanymi przez nas zagadnieniami
- wysłuchaniu i uwzględnieniu uwag od potencjalnych uczestników.

GRUPA DOCELOWA

Wymiana to spotkanie dwóch grup złożonych z indywidualnych osób. Z tego powodu dobór uczestników w perspektywie utworzenia grup narodowych winien uwzględniać:

- wiek osób – im bardziej zbliżony, tym większe prawdopodobieństwo poprawnej komunikacji
- zainteresowania, kwalifikacje, doświadczenia – najlepiej podobne, choć, jeżeli wymaga tego pomysł projektu, w jakiś sposób uzupełniające się
- chęć poszukiwania wspólnej płaszczyzny – w oparciu o zainteresowania, potrzeby
- pożądane przez grupę metody pracy, aktywizacji – badanie preferencji i oczekiwań.

JĘZYK KOMUNIKACJI

Nasze języki, choć zbliżone w brzmieniu, są jednak inne. Zwłaszcza w początkowej fazie projektu można liczyć się z utrudnieniami w komunikacji. Dlatego należy:

- uzgodnić język, w jakim będziemy się porozumiewali – czy to polski, czy ukraiński, czy też oba jednocześnie lub jakiś zupełnie inny (np. pomocniczo – angielski, rosyjski)
- zapewnić obecność dwujęzycznych osób lub tłumaczy w każdej grupie
- przeprowadzić ćwiczenia na językową integrację (animacja językowa).

POTENCJALNY KONFLIKT UCZESTNIKÓW

Oczekiwania i wyobrażenia obu stron wymiany o sobie nawzajem są potencjalnym źródłem zagrożenia konfliktem podczas realizacji projektu. Wynikają najczęściej z niewiedzy uczestników lub złego przygotowania wymiany. Z tego względu należy zadbać o:

- możliwie wyczerpującą informację o drugiej stronie (przygotowującą mentalnie do wymiany)
- określenie zasad postępowania na początku działań wymiany
- zapewnienie ewentualnej mediacji między uczestnikami
- stworzenie warunków do nieskrępowanej refleksji członków grupy (np. podsumowania wrażeń na koniec dnia).

WOJNA NA UKRAINIE – EMPATIA DZIĘKI ZROZUMIENIU

Zagadnienie wciąż mało znane, traktowane (np. w przekazach medialnych) schematycznie, instrumentalnie. Lepszemu poznaniu i zrozumieniu istoty konfliktu może pomóc bezpośredni przekaz świadków, uczestników tych tragicznych wydarzeń. Formy zależą wyłącznie od możliwości i dostępnych środków:

- wideo-prezentacja ukraińskich uczestników projektu
- inne formy relacji z autopsji – opowiadania, zdjęcia
- dyskusja nad problemem w małych grupach – warunki intymności ułatwiające wyrażenie uczuć i emocji

- charakterystyka poszczególnych obszarów Ukrainy pod kątem zaangażowania w konflikt, stopnia bezpieczeństwa itp.
- informacje o możliwości pomocy, współpracy przy łagodzeniu skutków konfliktu zbrojnego (np. akcje charytatywne, wolontariat)
- obywatelskie formy społecznego nacisku – na opinię publiczną krajową i międzynarodową (np. media społecznościowe, petycje, apele, listy otwarte).

UTRUDNIENIA WIZOWE

Pomimo, że możliwości kontaktu obywateli obu krajów stają się coraz lepsze, nadal występują utrudnienia formalne, związane chociażby z uzyskaniem wizy do Polski. Dlatego wskazane jest:

- zapewnienie pomocy ze strony przyjmującej
- stworzenie większej ilości centrów wizowych
- uproszczenie procedur wizowych
- finansowanie kosztów wizowych przez Polsko-Ukraińską Radę
- rozpoczęcie procedur wizowych z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym
- uświadomienie polskich liderów o trudnościach wizowych
- zapewnienie kontaktu między liderami grup w celu identyfikacji innych przeszkód formalnych.

WARUNKI BYTOWE

Odpowiednie warunki bytowe pomagają w poprawnej realizacji projektu. W większości sytuacji chodzi o zagadnienia związane z miejscem do pracy, noclegiem, przejazdami. Czasami należy jednak uwzględnić:

- specyficzne potrzeby kulturowe związane np. z praktykowaniem określonej religii – dostęp do obiektów kultu (kościół, cerkvia, meczet, synagoga)
- warunki do sprawowania codziennych praktyk religijnych poza obiektami sakralnymi – np. odrębne pomieszczenia
- czas planowanej wymiany – np. nie kolidujący z ważnymi świętami
- inne potrzeby uczestników – żywieniowe, higieniczne.

Taktowne i skuteczne spełnienie potrzeb uczestników w tej materii możliwe jest jedynie dzięki ścisłej współpracy organizacyjnej obu stron wymiany.

PROPONOWANE TEMATY WYMIAN POLSKO-UKRAIŃSKICH

Tematy potencjalnych wymian młodzieżowych wynikają zazwyczaj w sposób naturalny z potrzeb osób, które przejawiają zainteresowania zagadnieniami z dziedziny kultury, historii, edukacji, ekonomii, polityki, stosunków społecznych – zwłaszcza w wymiarze międzynarodowym.

Na naszym seminarium staraliśmy się zidentyfikować obszary zasługujące na omówienie w kontekście stosunków polsko-ukraińskich.

KULTURA

Zbliżenie kultur poprzez prezentację dorobku narodów i współtworzenie wydarzeń kulturalnych:

- warsztaty kulturalne (teatralne, plastyczne, muzyczne) wraz z prezentacją ich wyników w postaci: wystaw, wernisaży, performance itp.
- poznanie wybitnych postaci kultury obu narodów, poszukiwanie twórców ważnych dla obu krajów, analiza aspektów wspólnych inspirowanych ich dziełami
- spotkania z przedstawicielami życia kulturalnego – w formie optymalnej połączone z działaniami artystycznymi i prezentacją ich wyników
- poznanie subkultur młodzieżowych, namysł nad ich źródłem, konsekwencjami, podobieństwami
- szanse i zagrożenia, jakie stwarza bliskość kulturowa i mentalna obu narodów – źródła wspólnych wartości, odczuć, reakcji na zmiany norm społecznych, modeli politycznych, przy jednoczesnej identyfikacji różnic konstytuujących odmienność.

HISTORIA

Poznanie historii innego narodu jest najlepszym wstępem do zrozumienia jego specyfiki, dążeń i motywacji, którymi kieruje się w swoim rozwoju. Mając to na względzie, w tematach historycznych rekomendujemy:

- systematyczną edukację akcentującą zwłaszcza to, co nas łączy, a nie – co dzieli
- wspólne dochodzenie do prawdy w odniesieniu do zagadnień trudnych – rzetelna relacja faktów i wielostronna analiza przyczyn sprzyjają tolerancji i zrozumieniu
- identyfikację i przełamywanie stereotypów wynikających z niewiedzy lub błędnego przekazu kulturowego
- rekonstrukcję (relacjonowanie) wydarzeń z historii drugiego narodu – Ukraińcy z dziejów Polski, Polacy – Ukrainy, skłaniające do poznania i osobistego wczucia się w odtwarzaną sytuację
- stworzenie możliwości uczestnictwa w programach osób mających wkład we współczesną historię obu narodów.

EDUKACJA

Edukacja determinuje całe przyszłe życie młodego człowieka. Należy zaplanować ją mądrze, uwzględniając możliwości kształcenia poza granicami własnego kraju. Stąd też zainteresowanie tematami:

- modeli kształcenia w obu krajach: podobieństwa i różnice, pożądane zawody – specjalizacje, uznanie kwalifikacji (nostryfikacja dyplomów),
- szans na naukę w polskich i ukraińskich szkołach średnich i wyższych; podjęcie studiów podyplomowych, doktoranckich; udział w wymianach studenckich, naukowych; międzynarodowa współpraca kadry nauczycielskiej i wykładowców akademickich; praktyk zawodowych,
- zagadnienia kształcenia ustawicznego – „przez całe życie” – związane z podnoszeniem kompetencji i zdobywaniem nowych.

EKONOMIA I FINanse

Oba narody mają za sobą okres zniewolenia, zaś przed sobą czas odbudowy państwowości, gospodarki, relacji społecznych. Wymiana doświadczeń w tym obszarze jest cennym źródłem poznania i refleksji oraz ułatwia realną współpracę. Istotne zagadnienia – zdaniem uczestników seminarium – to:

- ekonomia społeczna: modele, dobre praktyki, szanse, trudności, uwarunkowania prawne itp.
- start-up'y: zasady funkcjonowania, obszary działania, wsparcie inwestorów, możliwości rozwoju i przekształceń w dojrzałe formy organizacyjne
- szanse na karierę zawodową w obu krajach: warunki prawno-formalne podjęcia pracy, specyfika i wymagania rynku pracy, pożądane kwalifikacje, kultura organizacyjna
- sprawdzone modele finansowe i gospodarcze – możliwość dyskusji z ekonomistami, przedsiębiorcami wdrażającymi je w swojej praktyce zawodowej
- własna działalność gospodarcza – wymiana doświadczeń w obszarze mikro i małych przedsiębiorstw, zwłaszcza w aspekcie współpracy międzynarodowej.

POLITYKA I SPOŁECZEŃSTWO

Modele społeczeństw są tym, co organizuje życie każdego z nas. Warto czasami poddać je refleksji i zapoznać się z doświadczeniami innego narodu. Tematy godne uwagi to:

- młodzież w polityce i życiu społecznym: formy aktywności, kariera polityczna czy działalność społeczna,
- prawa człowieka: realizacja idei swobód obywatelskich i równości wobec prawa,
- relacje państwo – obywatel: demokracja, autorytaryzm,
- samorząd: szkolny, studencki, terytorialny – wpływ na politykę regionalną,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia): możliwości zakładania, współpracy, wsparcie państwa lub instytucji ponadpaństwowych,
- wolontariat i inne formy działalności *pro publico bono*.

Wymienione przez nas tematy nie wyczerpują, oczywiście, katalogu możliwych zagadnień, na których można budować programy wymian polsko-ukraińskich. Mamy natomiast nadzieję, że będą inspiracją dla ciekawych projektów zbliżających oba narody.

GRA MIEJSKA „ŚLADAMI LUBLINA”

KWESTIA WYZWANIA

Kiedy byłem dzieckiem, przechodząc przez ulicę, skakałem tylko po białych pasach. Idąc chodnikiem, następowałem na co drugą szczelinę między płytami. Liczyłem ptaki na dachu, stojąc na jednej nodze. Stawiałem sobie wyzwania, starałem się wypełnić zadanie. Grałem.

Gra kojarzy się z zabawą i słusznie – dostarcza rozrywki, sprawia przyjemność. Tylko tyle?

Spójrzmy na przykład podwórkowego berka.

Gracze ćwiczą umiejętności pożądane u każdego pracownika, szczególnie osoby zarządzającej projektami:

- elastycznego myślenia i działania
Jak uniknąć goniącego?
- podejmowania decyzji
Przyspieszyć czy zmienić kierunek?
- szacowania ryzyka
Goniący jest blisko czy mogę odpocząć?

To niemało, jak na grę trwającą tylko kilkanaście minut. Zatem, co można osiągnąć poprzez formę trwającą 2–3 godziny?

Spójrzmy na przykład popularnej gry terenowej.

Podczas tej rozgrywki uczestnicy poruszają się po określonym terenie – mieście lub wsi – wykonując szereg zadań, które mają doprowadzić ich do zwycięstwa.

TO CZY GRA JEST CIEKAWA, WARTOŚCIOWA I ANGAŻUJĄCA, ZALEŻY OD KILKU CZYNNIKÓW:

- **fabuły**
gracze uwielbiają być częścią ważnych misji i pokonywać trudności,
- **terenu gry**
nie może być za duży – nie ma nic gorszego od zbyt dużych odległości między zadaniami,
- **zasad**
najlepiej, by były tak proste i krótkie, aby gracze mogli je przyswoić w kilka minut,
- **zadań**
to sedno gry – każde z nich musi być zaprojektowane na takim poziomie, by stanowiły dla gracza wyzwanie – by musiał się postarać, aby je wykonać.

Najpopularniejszym tematem gier terenowych jest miasto – jego historia, obiekty, ważne wydarzenia. Gracze, zachęcani ciekawą fabułą, zgłębiają poprzez wykonywanie zadań tajemnice uliczek, budynków, związanych z nimi postaci, chłonąc jednocześnie wiedzę i ćwicząc umiejętności związane z pracą w grupie czy podejmowaniem decyzji.

Dobrze skonstruowana rozgrywka jest świetnym narzędziem w ręku edukatora. Może on zaprojektować grę, która nie tylko okaże się skutecznym narzędziem poznawczym, ale także dostarczy odbiorcom przyjemności.

W przekazywaniu wiedzy ważniejsze od zapamiętywaniu faktów i dat, które można sprawdzić w książce, jest doprowadzenie do stanu, w którym odbiorca zrozumie mechanizmy procesów i wydarzeń. Kiedy zrozumie podstawy, sam będzie dążył do poszerzania swojej wiedzy.

Mało kto chce się uczyć w myśl zasady „kiedyś się przyda”. Gra może zmienić nastawienie odbiorcy, wykorzystując mechanizm zaangażowania.

Piotr Wiśnioch
Grywalizator edukacji

OPIS METODY

Cele, które realizuje gra:

- zapoznanie uczestników z najważniejszymi miejscami starego Lublina,
- przybliżenie historycznego dziedzictwa miasta,
- ćwiczenie umiejętności podejmowania decyzji i komunikacji uczestników,
- integracja uczestników.

MECHANIZM GRY

Uczestnicy dzielą się na zespoły (do pięciu osób). Każdy zespół otrzymuje mapę terenu gry (w załączniku) oraz kopertę z zadaniami przypisanymi do każdego z punktów.

Zespoły w dowolnej kolejności przemierzają się między punktami gry. W każdym z nich wykonują zadania i zapisują wyniki na karcie, którą później oddają na mecie.

Czas rozgrywki należy ustawić maksymalnie na 2–2,5 godziny. Najlepsze zespoły (te, które najszybciej i najlepiej rozwiązały zagadki) otrzymują nagrody.

Całość rozgrywki kończy się aktem podpisania traktatu nadającego każdemu uczestnikowi miana „lublinianina”.

PAKIET DLA KAŻDEGO ZESPOŁU

- wydrukowane mapy terenu gry,
- wydrukowane zadania,
- wydrukowana karta do wpisywania odpowiedzi i ze spisem zasad oraz telefonem alarmowym.

CZYNNOŚCI DO WYKONANIA PRZED ROZPOCZĘCIEM GRY

- sprawdzenie, czy wszystkie zadania są wykonalne – tj. czy żaden ze szczegółów nie jest zasłonięty przez np. prace remontowe,
- ustalić czas gry,
- ustalić punktację za wykonanie zadań,
- przygotować akty nadania miana „lublinianina”.

ŚPIEWNIK

ŚPIEWNIK

Polski publicysta Jerzy Waldorff zauważył kiedyś trafnie, że „muzyka łagodzi obyczaje”. My dodamy, że zbliża także ludzi, co w wymianach młodzieżowych ma kluczowe znaczenie. Proponujemy zatem kilka piosenek, które mogą wzbogacić wspólne wieczory po dniach projektowej pracy.

HEJ Z GÓRY, Z GÓRY - ГЕЙ З ГОРИ, З ГОРИ

C **G** **C**
Hej, z góry, z góry, jadą Mazury (x2)
F
Jedzie, jedzie Mazureczek
C
Wiesz, wiezie mi wianeczek (x2)
G **C (C7)**
Juu !!! – rozmarynowy

Przyjechał w nocy, koło północy
Stuka, puka w okieneczko
Otwórz, otwórz panieneczko
Juu !!! – koniom wody dać.

Jakże ja mam wstać,
koniom wody dać
Kiedy mama zakazała
Żeby chłopców nie wpuszczała
Juu !!! – trzeba jej się bać

Mamy się nie bój, wsiadaj
na koń mój
pojedziemy w obce kraje
Tam są inne obyczaje
Juu !!! – malowany wóz

Przez wieś jechali, ludzie pytali
Co to, co to za dziewczyna
Co to, co to za jedyna
Juu !!! – jedzie z chłopcami.

C **G** **C**
Гей з гори, з гори, їдуть Мазури
F
Їде, їде Мазуречок
C
Везе, везе мені віночок
G **C (C7)**
Юу!!! – розмариновий

Приїхав вночі, біля півночі
Стукає, стукає в віконце
Відкрий, відкрий паняно
Юу!!! – коням води дати.

Як же я маю встати,
коням води дати
Коли мама заборонила
Щоб я хлопців не пускала
Юу!!! – треба їй боятися

Мами ти не бійся, сідай
на мого коня
поїдемо в чужі краї
Там інші звичаї
Юу!!! – розмальований віз

Через село їхали, люди питалися
Що то, що то за дівчина
Що то, що то за єдина
Юу!!! – їде з хлопцями.

* Juu!!! = okrzyk

*Юу!!! = оклик

HEJ SOKOŁY - ГЕЙ СОКОЛИ

d
Hej, tam gdzieś z nad czarnej wody
A
Siada na koń Kozak młody.
d
Czule żegna się z dziewczyną,
A d C F C
Jeszcze czulej z Ukrainą.

F
Hej, hej, jej sokoły
C
Omijajcie góry, lasy, pola, doły.
d
Dzwoń, dzwoń, dzwoń dzwoneczku,
A d C F C
Mój stepowy skowroneczku.

Wiele dziewcząt jest na świecie,
Lecz najwięcej w Ukrainie.
Tam me serce pozostało,
Przy kochanej mej dziewczynie.
Hej...

Ona biedna tam została,
Przepióreczka moja mała,
A ja tutaj w obcej stronie
Dniem i nocą tęsknię do niej.
Hej...

Żal, żal za dziewczyną,
Za zieloną Ukrainą,
Żal, żal serce płacze,
Już jej więcej nie zobaczę.
Hej...

Wina, вина, вина dajcie,
A jak umrę pochowajcie,
Na zielonej Ukrainie,
Przy kochanej mej dziewczynie.
Hej...

d
Гей, там десь над чорними водами,
A
Сідає на коня козак молодий.
d
Ніжно прощається він з дівчиною.
A d C F C
Ще ніжніше з Україною.

F
Гей, гей, гей соколи
C
Облітайте гори, ліса, доли.
d
Дзвін, дзвін, дзвін дзвіночку,
A d C F C
Мій степовий жайвороночку.

Багато дівчат є на світі,
Та найліпші в Україні.
Там моє серце зосталось,
З коханою моєю дівчиною.
Гей...

Вона бідна там зосталась,
Куріпочка моя мала,
А я тут на чужині,
Вдень і вночі сумую за нею.
Гей...

Жаль, жаль за дівчиною,
За зеленою Україною,
Жаль, жаль серце плаче,
Вже її більше я не побачу.
Гей...

Вина, вина, вина дайте,
А як умру, то поховайте,
На зеленій Україні,
З коханою моєю дівчиною.
Гей...

Tymko Padura (1801-1871) ukraińsko-polski poeta i kompozytor. Był zwolennikiem wspólnej walki o wolność Polaków i Ukraińców. Walczył w powstaniu listopadowym 1830r. Mieszkał w Machnówce k/Berdyczowa. Tworzył pieśni i wiersze w obu językach. Jego ballada „Hej Sokoły” jest jedną z najpopularniejszych pieśni śpiewanych do dzisiaj.

CZEMUŚ NIE PRZYSZEDŁ ЧОМ ТИ НЕ ПРИЙШОВ

d
Czemuś nie przyszedł
d
Kiedy księżyc wszedł,
d C
Ja na ciebie czekałam.
B
Czyś konia nie miał,
C F
Czyś drogi nie znał,
g A d
Mama nie puszczała? (x2)

I konia ja miałem,
I drogę ja znałem,
I mama puszczała.
Najmniejsza siostra,
Bodaj nie urosła!
Siodło mi schowała.

A starsza siostra
Siodło znalazła,
Konia osiodłała.
Pojeźdź braciszku
Do tej dziewczyny
Co na ciebie czekała.

Płynie rzeczułka,
Mała, nieduża,
Skoczę i przeskoczę.
Wydaj proszę mnie,
Moja mamusiu
Za kogo zechcę.

I wydała mnie
moja mamusia
za dziada starego
Nakazała mi szanować jego
Tak jak młodego.

d
Чом ти не прийшов,
d
Як місяць зійшов?
d C
Я тебе чекала.
B
Чи коня не мав,
C F
Чи стежки не знав,
g A d
Мати не пускала?

I коня я мав,
I стежку я знав,
I мати пускала.
Найменша сестра,
Бодай не зросла,
Сідельце схвала.

A старша сестра
Сідельце знайшла,
Коня осідлала:
„Поїдь, братику,
До дівчиноньки,
Що тебе чекала”.

Тече річенька
Невеличенька,
Схочу – перескочу.
Віддайте мене,
Моя матінко,
За кого я схочу.

Віддала мене, моя матінка
За діда старого
Казала мені
Шанувать його
Так як молодого.

JECHALI KOZACY ЇХАЛИ КОЗАКИ

d g F
Od Donu do domu Kozacy Jechali
F C d
Oszukali Halę, ze sobą ją zabrali
B F
Oj ty Halu, Halineczko młoda
F C d
Oszukali Halę, ze sobą ją zabrali (x2)

Pojeźdź Halu z nami, z nami Kozakami
Lepiej tobie będzie niż u twojej mamy
Oj ty Halu, Halineczko młoda
Lepiej Tobie będzie niż u twojej mamy

Wieźli Halę, wieźli ciemnymi lasami
Przywiązali Halę do sosny włosami
Oj ty Halu, Halineczko młoda
Przywiązali Halę do sosny włosami

Pobiegli do lasu, nazbierali chrustu
Podpalili sosnę od góry do dołu
Oj ty Halu, Halineczko młoda
Podpalili sosnę od góry do dołu

Płonie sosna, płonie,
już ją płomień strawia
Krzyczy Hala, krzyczy,
krzykiem swym przemawia
Oj ty Halu, Halineczko młoda
Krzyczy Hala, krzyczy,
krzykiem swym przemawia

„Kto mnie nasłuchuje,
to niech poratuje
Kto ma córki niechaj uczy i pilnuje”
Oj ty Halu, Halineczko młoda
Kto ma córki niechaj uczy i pilnuje

d g F
Їхали козаки із Дону додому,
F C d
Підманули Галю – забрали з собою.
B F
Ой ти, Галю, Галю молодая,
F C d
Підманули Галю – забрали з собою.

„Поїдемо з нами, з нами, козаками,
Лучче тобі буде, як в рідної мами!
Ой ти, Галю, Галю молодая,
Лучче тобі буде, як в рідної мами!”

Везли Галю, везли темними лісами,
Прив’язали Галю до сосни косами.
Ой ти, Галю, Галю молодая,
Прив’язали Галю до сосни косами.

Розбіглись по лісу, назбирали хмизу,
Підпалили сосну од гори до низу.
Ой ти, Галю, Галю молодая,
Підпалили сосну од гори до низу.

Горить сосна горить,
горить та палає,
Кричить Галя кричить,
кричить-промовляє.
Ой ти, Галю, Галю молодая,
Кричить Галя кричить,
кричить-промовляє:

„А хто мене почує,
нехай порятує,
Той хто дочок має, хай їх навчає!”
Ой ти, Галю, Галю молодая,
Той хто дочок має, хай їх навчає.

PRZEPISY KULINARNE

W kulturze słowiańskiej wspólny posiłek ma szczególne znaczenie integrujące. Z tego powodu staraliśmy się poszukać potraw, które są bliskie podniebieniu obu nacji oraz można je przygotować w czasie projektu samodzielnie, bez większych nakładów sił i środków. Oto nasze propozycje.

PIEROGI

SKŁADNIKI

Ciasto na 6 porcji:

- mąka (700 g), ciepła woda (250 ml), 1 jajko, olej (2 łyżki), sól (mała łyżeczka).

Nadzienie „na słodko”:

- twaróg (800 g),
- 2 jajka,
- cukier wanilinowy (opakowanie),
- budyń waniliowy, (opakowanie na ½ litra mleka),
- cukier (według własnego uznania).

Nadzienie „na ostro”:

- twaróg (600 g),
- 2 jajka,
- ugotowane utłuczone ziemniaki (700 g),
- usmażona słonina z cebulą,
- sól i pieprz do smaku.

Podawać ze śmietaną.

Podawać ze smażoną cebulą lub skwarkami.

PRZYGOTOWANIE

- Przygotowanie ciasta:
Mąkę przesiać przez sito i wymieszać z solą.
Jajko umyć i wbić do mąki.
Dodać 2 łyżki oleju i zagniatą dodając ciepłą wodę.
- Ciasto wałkujemy, po czym wycinamy szklanką małe koła które należy nieco rozciągnąć.
- Dodajemy na ich środek nadzienie, zostawiając wolne brzegi.
- Składamy na pół i skleamy brzegi.
- Wrzucamy do gotującej się wody.
- Od momentu wypłynięcia pierogów na powierzchnię wody gotujemy jeszcze 5 min.
- Wykładamy na talerz i podajemy.

NALEŚNIKI

SKŁADNIKI

- mleko – 1,5 szklanki,
- jajko,
- woda – 1,5 szklanki,
- mąka – 2 szklanki,
- sól – szczypta,
- ewentualne dodatki: farsz lub powidła, dżem.

PRZYGOTOWANIE

- Ubić jajka ze szczyptą soli, dodać mąkę mleko i wodę.
- Dobrze wymieszać.
- Sprawdzić, czy ciasto ma dobrą konsystencję. W tym celu podnieść łyżkę pionowo. Ciasto powinno spływać i jednocześnie pokrywać powierzchnię łyżki.
- Smażyć na patelni na klarowanym maśle, na małym ogniu.
- Po wyłożeniu na półmisek nałożyć ewentualny farsz lub posmarować powidłami, po czym zawinąć w rulonik lub złożyć – na pół lub cztery części.

KUTIA

SKŁADNIKI

- wywar jabłkowy (woda 500 g + suszone jabłka 200 g, cukier),
- pszenica albo ryż (1 szkl.),
- miód – 100 g,
- orzechy – 50 g (greckie),
- rodzynki, suszona morela, cykaty (po 20 g),
- mak – 50 g,
- cukier do smaku.

PRZYGOTOWANIE

- Przygotować wywar jabłkowy: suche owoce zalać wodą, doprowadzić do wrzenia, postudzić.
- Ugotować grysik (pszenica albo ryż).
- Do ciepłego wywaru dodać gotowy grysik i miód, mieszać.
- Rozdrobnić orzechy, suszoną morelę i cykaty, zmieszać z makiem.
- Dostudzić do smaku.

SŁOWNIK

ZAPOZNANIE SIĘ ЗНАЙОМСТВО

Cześć. – Привіт
Dzień dobry. – Добрий день
Do widzenia. – До побачення
Cześć. (na pożegnanie) – Бувай/папа
Jak masz na imię? – Як тебе звати?
Nazywam się... – Мене звати...
Jestem... – Я є...
Miło mi Cię poznać. – Приємно познайомитись з тобою
Dziękuję. – Дякую
Ile masz lat? – Скільки тобі років?
Mam ... lat. – Мені.... років.
Mieszkam w.. – Я живу в...
Jak się masz? – Як справи?
Dobrze. – Добре
Bardzo dobrze. – Дуже добре

KOMUNIKACJA СПІЛКУВАННЯ

Co? – Що?
Ile? – Скільки?
Jak? – Як?
Kiedy? – Коли?
Dlaczego? – Чому?
Gdzie? – Де?
Proszę powtórzyć. – Прошу повторити/ Повторіть, будь ласка.
Nie rozumiem. – Я не розумію.
Proszę mówić wolniej. – Прошу говорити повільніше/ Говоріть, будь ласка, повільніше.
Nie wiem. – Не знаю.
Wiem. – Знаю.

TELEFONY ALARMOWE ЕКСТРЕННІ ВИКЛИКИ

Polska 112 – Польща 112
Ukraina 101, 102, 103 – Україна 101, 102, 103

PRZYGOTOWANIE PROJEKTU ПРИГОТУВАННЯ ПРОЕКТУ

Uczestnicy – Учасники
Wymiana międzynarodowa – Міжнародний обмін
Zaproszenie – Запрошення
Wydatki – Витрати
Nocleg – Нічліг
Wyżywienie – Харчування
Transport – Транспорт
Aplikacja – Додаток/аплікація
Wniosek – Заява
Szczegóły – Деталі
Zgoda na przetwarzanie danych osobowych – Згода на використання особових даних
Fundacja – Фонд
Fundusz – Фонд
Załącznik – Додаток
Program – Програма
Finansowanie – Фінансування
Strony wymiany – Сторони обміну
Wiza – Віза

SZKOLENIA НАВЧАННЯ/НАВЧАЛЬНА СЕСІЯ/ ТРЕНІНГ

Integracja – Інтеграція
Motywacja – Мотивація
Trener – Тренер
Tłumacz – Перекладач
Gry integracyjne – інтеграційні ігри
Tańce integracyjne – інтеграційні танці
Warsztaty – навчання/ майстер-клас
Ewaluacja – Оцінювання / Евалюація
Przerwa – Перерва
Tablica – Таблиця / Дошка

WYCIECZKA ЕКСКУРСІЯ

Miasto – Місто
Wieś – Село
Przystanek autobusowy – Автобусна зупинка
Bilet – Квиток
Dworzec kolejowy – Залізничний вокзал
Dworzec autobusowy – Автобусний вокзал
Taksówka – Таксі
Samochód – Автомобіль
Mapa – Мапа
Autobus – Автобус
Pociąg – Поїзд / Потяг
Konsulat – Консульство
Dowód osobisty – Посвідчення особи
Paszport – Паспорт
Legitymacja studencka – Студентський квиток
Legitymacja szkolna – Учнівський квиток
Kantor – Обмін валют
Zabłądziłem/ zabłądziłam – Я заблукав/заблукала
Jak dostać się do...? – Як пройти до...?
Czy może mi Pan/Pani pomóc? – Чи не могли б Ви мені допомогти?

PIERWSZA POMOC ПЕРША ДОПОМОГА

Policja – Поліція
Pogotowie – Швидка допомога
Szpital – Лікарня
Straż pożarna – Пожежна частина
Karetka pogotowia – Швидка допомога
Apteka – Аптека
Leki – Ліки
Lekarz – Лікар
Boli mnie głowa/brzuch/noga – Мені болить голова/живіт/нога
Źle się czuję. – Я погано почуваюся

Europejski Dom Spotkań – Fundacja Nowy Staw

Realizujemy inicjatywy społeczne mające na celu budowanie społeczeństwa obywatelskiego, współpracy i solidarności między narodami. Promujemy i wzmacniamy przedsiębiorczość i innowacyjność, szczególnie młodego pokolenia. Udzielamy wsparcia aktualnym i potencjalnym uczestnikom rynku pracy. Wspieramy procesy demokratycznych przemian w Europie Wschodniej.

O Fundacji Nowy Staw:

- organizacja z 25-letnim doświadczeniem;
- wspieramy mieszkańców województwa lubelskiego w ich rozwoju – zdobywaniu kompetencji zawodowych i językowych, umiejętności potrzebnych na rynku pracy, orientacji zawodowej, zakładaniu firm, poszukiwaniu pracy, angażowaniu się w sprawy społeczne;
- dzięki temu budujemy silne, aktywne i zasobne społeczeństwo obywatelskie;
- wspieramy młode pokolenie, poprzez edukację nieformalną i realizację własnych projektów i inicjatyw społecznych,
- kształcimy liderów życia społecznego;
- dzielimy się naszym doświadczeniem i dobrymi praktykami z naszymi wschodnimi sąsiadami;
- aktywnie działamy w środowisku międzynarodowym i prowadzimy projekty z naszymi partnerami w całej Europie.

Fundacja jest akredytowanym Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej. Jest organizatorem Forum Ekonomicznego Młodych Liderów, członkiem Europejskiego Centrum ds. Pracowniczych EZA. Fundacja prowadzi Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct w województwie lubelskim.

Centrum Inicjatyw Europejskich

Społeczna instytucja non-profit, która została założona w 2008 roku. Celem organizacji jest pomoc w reformowaniu Ukrainy, w odpowiedzi do europejskich standardów, wprowadzenie wartości demokratycznych i rozwój społeczeństwa obywatelskiego na Ukrainie, przez prowadzenie edukacyjnej oraz informacyjno-promującej działalności. Organizacja aktywnie pracuje na poziomie lokalnym oraz międzynarodowym.

Działalność organizacji:

- prowadzenie edukacyjnej oraz informacyjno-promującej działalności w kwestii integracji europejskiej dla obywateli Ukrainy;
- prowadzenie wydarzeń edukacyjnych dla młodzieży, skierowanych na wychowanie u niej cech liderekich, aktywnej obywatelskiej pozycji, tolerancji, szacunku do praw człowieka i uświadomienia demokratycznych wartości;
- prowadzenie programów wymian dla młodzieży w celu zniesienia stereotypów i naprawienia międzykulturowego dialogu i współpracy;
- prowadzenie programów skierowanych ku rozwojowi młodzieżowych europejskich klubów, miejscowej i ogólnoukraińskiej sieci europejskich klubów;
- prowadzenie programów skierowanych ku rozwojowi wolontariatu i ruchu wolontaryjnego na poziomach: regionalnym, narodowym i międzynarodowym;
- wsparcie kształtowania kultury pokoju przez wprowadzenie nieformalnej edukacji i edukacji z praw człowieka;
- promocja metod nieformalnej edukacji jak integralnej części nauczania i wychowania.

Projekt został sfinansowany ze środków

**POLSKO-UKRAIŃSKA RADA
WYMIANY MŁODZIEŻY**

**ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНЬСКА РАДА
ОБМІНУ МОЛОДІУ**

Polsko-Ukraińska Rada Wymiany Młodzieży

Polsko-Ukraińska Rada Wymiany Młodzieży powstała 9 września 2015 roku na mocy porozumienia pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy. Podstawą prawną Rady jest umowa międzyrządowa, która określa główne zadania Rady oraz jej cele.

Ciałem zarządczym Rady są jej Członkowie –
po 4 przedstawicieli z Polski i Ukrainy.

Członkowie Rady ze strony polskiej:

- Marzena Drab – Przewodnicząca Rady
 - Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Edukacji Narodowej
- Marzena Machałek
 - Poseł na Sejm RP
- Marcin Przydacz
 - Z-ca dyrektora, Kancelaria Prezydenta RP, Biuro Spraw Zagranicznych
- dr Paweł Poszytek
 - p.o. Dyrektora Generalnego, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Członkowie Rady ze strony ukraińskiej:

- Ostap Semyrak
 - Minister, Ministerstwo Ekologii i Zasobów Naturalnych Ukrainy
- Oleksander Jarema
 - Wiceminister, Ministerstwo Młodzieży i Sportu Ukrainy
- Anatolij Matwijenko
 - Deputowany, Rada Najwyższa Ukrainy
- Olena Bekerieniowa
 - Dyrektor, Fundacja Dobroczynna Bohdana Hawrylyszyna

Mając na uwadze szczególną rolę młodego pokolenia w kształtowaniu wzajemnych stosunków międzynarodowych, Rada pragnie zachęcić młodzież i osoby pracujące z młodzieżą do wspólnych działań, które pozwolą na wzajemne zbliżenie się, odkrywanie wspólnych korzeni, przezwyciężanie uprzedzeń i stereotypów w postrzeganiu wspólnej historii oraz we współczesnych relacjach.

Rada wspiera finansowo (konkurs projektów) i merytorycznie (system szkoleń, konsultacje) realizację pomysłów młodych ludzi – dofinansowuje m.in.: wymiany, seminaria i szkolenia, spotkania młodzieży oraz projekty informacyjne.

FINANSOWANIE

Działalność Rady finansowana jest ze środków, których dysponentem jest po stronie polskiej Ministerstwo Edukacji Narodowej, a po stronie ukraińskiej Ministerstwo Młodzieży i Sportu Ukrainy.

W roku 2016 na dofinansowanie polsko-ukraińskich projektów młodzieżowych przeznaczono 3 800 000 zł.

DZIAŁALNOŚĆ RADY

1. DOFINANSOWANIE PROJEKTÓW

Główną działalnością Rady jest konkurs wniosków na dofinansowanie polsko-ukraińskich projektów młodzieżowych. W ramach tych działań co roku ogłaszany jest konkurs projektów, w ramach którego wybierane są najlepsze polsko-ukraińskie przedsięwzięcia edukacyjne.

2. SZKOLENIA

Rada prowadzi system wsparcia merytorycznego w postaci cyklu szkoleń: informacyjnego dla wnioskodawców, wprowadzającego dla beneficjentów, a kończy na spotkaniu ewaluacyjnym. Jednocześnie pracownicy programu udzielają konsultacji indywidualnych.

3. UPOWSZECHNIANIE

W ramach działań promocyjnych i upowszechniających Rada organizuje wydarzenia promujące rezultaty projektów, takie jak wystawy, konferencje i inne. Dodatkowo uczestniczy w targach edukacyjnych, tematycznych spotkaniach edukacyjnych oraz wydaje publikacje.

Serdecznie podziękowania kierujemy do uczestników projektu, którzy mieli aktywny wkład w tworzenie podręcznika. Są to:

Iwan Berko
Anton Bojko
Olha Beskorsa
Klaudia Gola
Irina Gubska
Julija Ielfimowa
Daria Iwczenko
Sergiusz Kieruzel
Nastia Kluszina
Eugenij Krawczenko
Witalij Makhanets
Julija Mendryk
Kateryna Minajewa
Maryna Popatenko
Wiktoria Poswiatowska

Karina Prokopczuk
Jaryna Samusewicz
Magdalena Siczek
Danił Skaczko
Paweł Skibniewski
Serhij Sołodownikow
Mateusz Stachowicz
Olga Stankowska
Tomasz Syroka
Aneta Szczukutowicz
Maksym Tokarenko
Oleg Tokarenko
Danuta Wieczorek
Michał Wójcik
Robert Zarębski

FILMY ZREALIZOWANE W RAMACH PROJEKTU

Filmy dostępne są w witrynie internetowej
Europejskiego Domu Spotkań – Fundacji Nowy Staw
<http://www.eds-fundacja.pl/udanawymiana>

BIBLIOGRAFIA

ROZDZIAŁ MOTYWACJA

Gry opisane na podstawie następujących pozycji:

1. „*W tej zabawie jest metoda!*
Podręcznik dla praktyków polsko-niemieckiej wymiany młodzieży”,
Warsztat Polsko – Niemiecki Część 3;
Red. S. Hauff, K. HÜlsmann; N.Krasowska, H.M. Liedtke, J.Rösch, K.Waiditschka;
Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM)
2. „*Zabawy z chustą*”
Red. Anna Wasilak, Klanza 2002

STRONY INTERNETOWE

- <https://www.youtube.com/watch?v=k6bHltjIYZE>
- <http://www.swidnica.zhp.pl/download/gryizabawy.pdf>

ROZDZIAŁ EWALUACJA

1. „*Różne drogi ewaluacji*”
A. Borek, E. Kowalczyk-Rumak (red.),
Wydawnictwo Ery Ewaluacji, Warszawa 2015
2. „*Autoewaluacja w szkole*”
E. Tołwińska-Królikowska (red.),
Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2010.